

Associació P. Forana
Princesa, 24
07240 Sant Joan

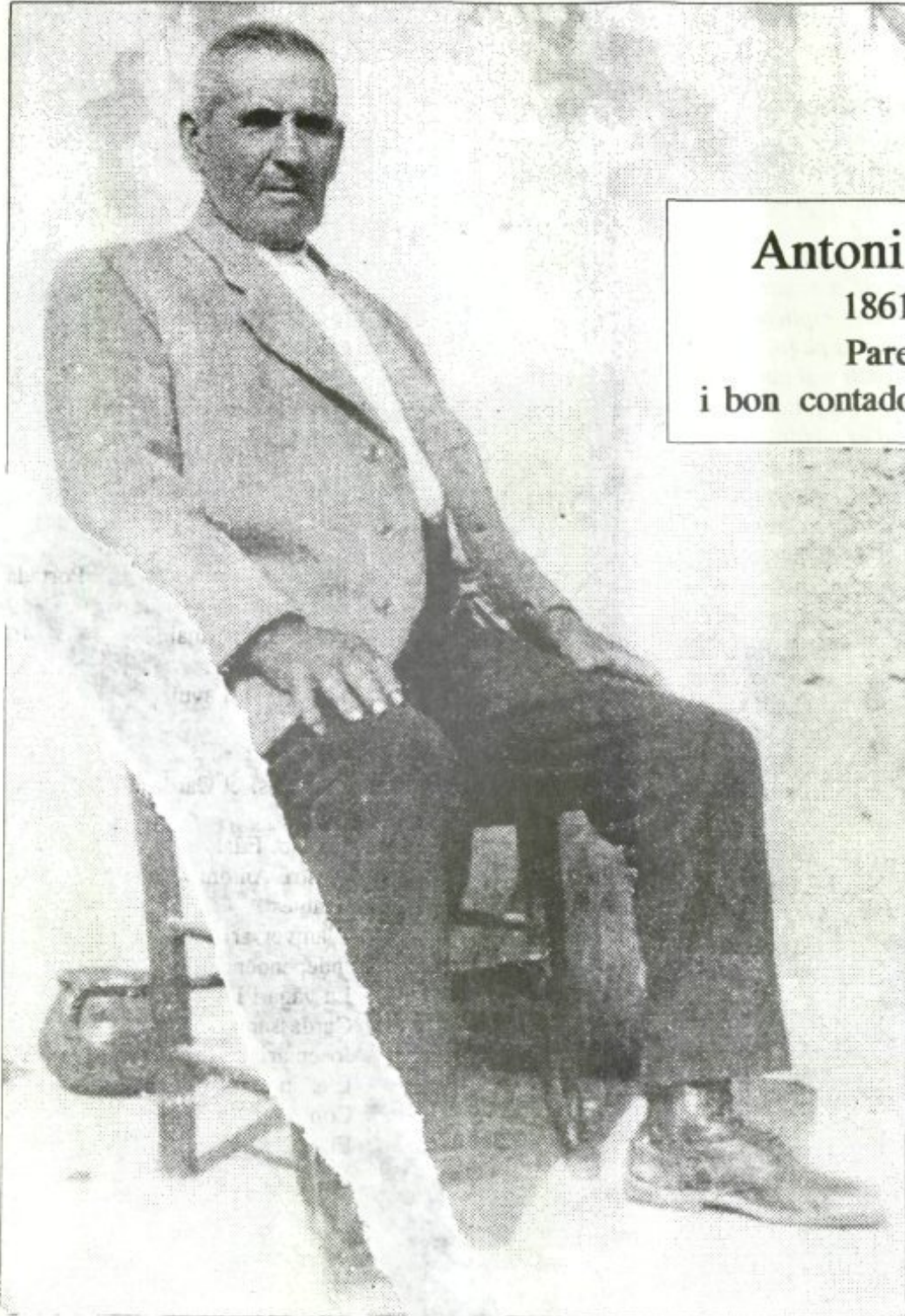
FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

JUNY DE 1992 • N° 184

1892 • 1992
CENTENARI
AJUNTAMENT DE SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

Antoni "Garrit"

1861-1943

Paredador

i bon contador de rondalles

Contribucions especials

Com és ben natural, la gent, quan ha de pagar, protesta. No ho fa quan es prenen els acords ni quan es dicten les lleis, que seria el moment de fer-ho si es volia exercir el dret de presentar un recurs, sinó quan ja han prescrit els terminis que li permetrien eludir o, si ve el cas, discutir la despesa; només posa el crit en el cel quan li presenten el rebut i li donen uns dies per posar-se cabal amb l'Ajuntament. I aquest és el cas de les contribucions especials per a l'abastament de les aigües i el clauveram.

No volem dir, amb això, que li manqui raó per protestar, ni molt manco. Són tantes les "irregularitats" del procés que seria desitjable que tothom manifestàs públicament la seva disconformitat amb el sistema escollit. Enumerem-ne algunes:

La primera, i la més important, que, com sempre, hi ha mancat la necessària informació per part de l'Ajuntament. Ni s'han convocat reunions explicatives, ni els rebuts especifiquen clarament què es paga. No sabem si només inclouen les tuberies generals o si també contenen el dret de connexió, el comptador i l'asfaltat dels carrers. I no basta dir de paraula que no es pagarà res més. Els mallorquins diuen que "canten papers i menten barbes", i els rebuts tocaven esser més clars i entenen.

La segona, que pagam per adelantat sense saber ni quan podrem connectar ni si el sistema funcionarà. Si les institucions autonòmiques han de contribuir amb un percentatge considerable fóra estat més just que ens reparatíssim la bestreta. En aquest sentit, tampoc no és just que per a l'embelliment de la zona costanera concedissin diversos terminis als veïnats mentres que aquí ens obliguen a pagar-ho tot d'una vegada. I si per als polítics vint mil duros no són gaire, han de pensar que per alguns jubilats representen gairebé tres mesos de pensió.

I la tercera, la que hem repetit diverses vegades: que es potencia l'ús dels pisos en detriment de les cases tradicionals llorencines, amb planta baixa i corral. La distribució de les despeses hauria d'haver pres com a base la unitat familiar, amb les oportunes correccions per metres de façana, metres quadrats de solar, proximitat al torrent, etc. D'aquesta manera, els solars buits que no es construïran mai ni, per tant, consumiran aigua, paguen igual que els blocs de pisos. L'ús de l'aigua ha d'estar en funció de les persones -que són les que l'empraran-, i no de les terres.

En fi, esperem que el funcionament sigui el correcte i que el puguem utilitzar com més prest millor, que si hem de seguir comprant l'aigua i pagant la neteja dels pous negres durant molt de temps, les quebres hauran estat totals.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Juny de 1992

Número 184

Edita: Centre Cultural Card

Dipòsit legal: 765-1973

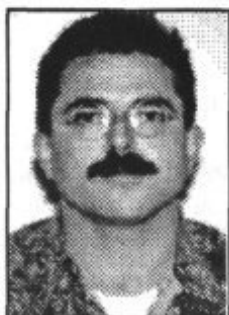
Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Joana Domenge
Felip Forteza
Maria Galmés
Guillem Pont
Guillem Quina
Antònia Servera
Guillem Soler

Col.laboren

	Portada
Josep Cortès	9
Antoni Garrit	10
Espipellades	11
Crònica Informal	17
Llibres	3
Tal dia com avui	3
El poder	4
Flanagan	8
La negra	11
Aina Salas	12
Tertúlies: el Cardassar	24
Trencapinyons	14
Adéu	14
Conselleria de Cultura	15
Tercera Edat	21
Guillem Pont	23
Mestre Antoni Garrit	17
Imatges	18
Bartomeu Pont	20
L'aniversari	21
Jaume Santandreu	22
Independència	22
Ignasi Umbert	23
La vaga i l'atur	22
Cardassar	22
Josemaria Escrivá	22
L'estiu	22
Antoni Genovart	22
Antònia i Pere	22
Conferències	22
Xesc Umbert	22
El temps de maig	22
Jaume Galmés	22
Lieder	22
Maria Galmés	22
Si lleu...	22
Demografia	22
Comptabilitat	22
Bel Nicolau	22
Distribució	22

Quan el poder és l'únic aval de la ignorància; o com envestir el segle XXI només amb aquest argument, el poder.

Ser una persona íntegra és molt mal de fer, però ser una persona pública i a la vegada íntegra, dins aquesta societat nostra és tal vegada una utopia. Les personalitats públiques, és podria que *a grosso modo*, es preocupen més de mantenir el seu pedestal com si fos vitalici que de ser persones coherents amb el que presentaren com a programa. En aquests moments la seva màxima és mantenir el tipus *cueste lo que cueste... y caia quien caiga... de los que molesten, claro está!* Davant això només cal fer mitja rialla i continuar la tasca que un mateix ha pres, sense que faci minvar la il·lusió de seguir endavant, de continuar posant missions per aquestes, tal vegada, poques persones que encara queden, però sobretot, no deixar de feina per al poble.

Els problemes socials no interessen, no són rendibles. Poques persones observen que possiblement són uns símptomes de que la famosa i a la vegada massa utilitzada paraula **crisi** només consisteix en qualificar els veritaders problemes, posar-los dins una capsula i, tal vegada, pensar que la mateixa paraula justifica tots els nostres mals socials i polítics, però quan es pretén agafar el problema seriosament tothom es queda pensant que això no va amb nosaltres. La miseria, la manca de treball, les drogues, la immigració, les tortures, els animals, l'ecologia, el racisme i un llarg etcètera

són tan sols paraules que romanen en promeses electoralistes, però qui en realitat comença per prendre consciència dels problemes socials no s'atura després d'unes eleccions... i això són unes *altres cinc-centes*.

La realitat és, però, ben crua. Els que estan damunt tenen l'única i veritadera raó, que és avalada pel poder, i el que és més greu, quan perden els arguments per defensar les seves postures surten amb banalitat com "...es poble m'ha votat". La dimissió, podria ser una forma més digna per sortir del pas i fer poble, donant entrada a gent amb idees més noves, més obertes i, sobretot, menys pendents de favors. El poble es fa entre tots, amb les petites i grans diferències.

Actituds crítiques i d'anàlisi i el convenciment de que les qüestions personals s'han de deixar fora, són possiblement unes petites premisses per construir un fonament democràtic. El seguir pensant que el qui té la clau és omnipotent només dona peu a una dictadura, petita, mitjana o més grossa. Seguir ignorant la realitat social només pot donar a pensar que el mateix que té la clau també té la immaduresa política.

Guillem Mésquida

La negra

FLANAGAN

No hi havia dret. Els putes llorençins celebrant alegrement el centenari de la seva independència mentre que ells, els carrioners d'arrel, s'havien d'aguantar la ràbia i mossegar-se la llengua per no dir el que realment sentien. ¿Per què uns havien de disposar lliurement dels seus destins

mentres que els altres havien de patir un centralisme mil vegades pitjor que el de Manacor? O no tenien els mateixos drets? O no hi havia fins i tot un llibre que només parlava de Son Carrió? Què se pensaven els llorençins, que es conformarien amb quatre *juguetes* com la casa dels vells, la biblioteca, el poliesportiu o algun municipal carrioner? Mira si hi anaven errats! Només amb la independència de l'opressor llorençí se sentirien satisfets.

Però ara, amb el naixement del F.A.S.C. (Front d'Alliberament de Son Carrió), se'n parlaria de les seves justes reivindicacions. Tot Mallorca sabia que existien i que lluitaven pels seus drets. La que tenien preparada faria història i suposaria la primera pedra cap a l'autodeterminació, encara que Maria Antònia Munar, l'única autoritat autonòmica que havia confirmat l'assistència, pegàs per damunt les teulades de la Sala.

Els dos cunyats -ell i ella-, vertaderes ànimes del grup, ho tenien tot preparat: la pólvora (feta a lo manyà, per no despertar sospites, amb sofre, carbó i pastilles de potassa esmicades), l'amagatall (davall el cadafal muntat dos dies abans per la brigada), i la nota reivindicativa que enviarien a la revista local *Flor de Card*, per més conya.

Però vet-aquí que la justícia no sempre es posa de part dels qui tenen la raó -tot sia dit sense la més mínima intenció d'ofendre-, i justament el dia 3 de juliol, en haver dinat, una benèmerita associació que se'n cuida d'arreglar cans aperduats en va recollir un que, mirau per on!, havia pertescut a la policia local i s'ensumava les bombes d'una hora enfora. En anar a mostrar-lo al sergent per donar-ne part, l'animalet es va començar a posar nerviós i no va estar a pler fins que assenyalà l'indret exacte on estava amagat l'artefacte.

Malgrat el fracàs del sabotatge, però, la lluita continuaria fins al final, com a les pel·lícules de John Wayne.

Quan es de sa revista perlàrem sobre quin tema podríem tractar i decidírem que el Cardassar se mereixia de sobres sa nostra atenció, tot d'una se'm va ocórrer aquell acudit d'es "culers", que diuen tantes vegades i d'una manera tan sentida que "el Barça és més que un club". Bé, idò, partint d'aquesta idea vaig intentar que es "futbolistes" del Cardassar mos explicassin què és aquesta associació i quina és sa seva tasca. I, efectivament, també el Cardassar és més que un club. És un grup d'aficionats an es futbol que fa una feïnada per tirar endavant una agrupació d'esportistes que defensen es seus colors i que s'esforcen perquè es seu club sigui lo millor possible.

Perquè mos parlassin del Cardassar convidàrem ses següents persones, a ses quals agratm sa seva col·laboració: Gabriel Servera, president del club; Ignasi Umbert, secretari; Guillem Llodrà, relacions públiques; i Joan Fornés, antic jugador i organitzador d'altres èpoques.

El Cardassar

Texte: Aina Salas
Fotos: Josep Cortès

A la fotografia, Joan Fornés, Ignasi Umbert, Gabriel Servera, Guillem Llodrà i Aina Salas.

Flor de Card.- Per començar, mos podríeu comentar si s'han complit es vostros propòsits de sa temporada.

Gabriel.- Sa nostra directiva, que fa tres anys que presidesc, ha pujat s'equip des de Preferent fins a 3ª Divisió, i no hem somiat mai aspira-

cions massa grosses. Sempre hem tengut clar que lo millor era mantenir-nos dins aquesta categoria, i sa temporada passada mos ha sobrat; hem quedat ben classificats, a sa posició novena, cosa que no va passar a ses dues temporades anteriors, que mos salvàrem per pèls. Així que ses nostres aspiracions s'han complit.

F.C.- Per què ets equips com es vostro tenen sa necessitat de contractar jugadors de fora-poble? No passaria més gust, sa gent, de veure jugar ets al.lots d'aquí? O és que s'afició, pardamunt tot, vol que guanyeu?

Gabriel.- Sa gent passaria més gust que tot s'equip fos d'aquí, s'afició seria més viva perquè hi hauria més familiars d'es que juguen. Però, clar, en es futbol hi ha unes categories i es poble no té gent abastament per jugar a Tercera.

Guillem.- P'entura és cert que s'afició seria més viva amb gent d'aquí, maldament se jugàs a categories inferiors, però, ¿i es jugadors d'aquí que tenen categoria suficient per jugar a Tercera? Quina culpa en tenen de què no n'hi hagi més? Si ve gent de fora se pot completar un equip, i això d'externs avui és un poc relatiu, perquè es joves surten junts, són amics, p'entura han anat a escola plegats... No sé fins a quin punt se poden dir externs an es joves de Manacor, Son Servera, etc.

F.C.- Sa rivalitat d'abans amb sos artanencs, serverins... encara continua?

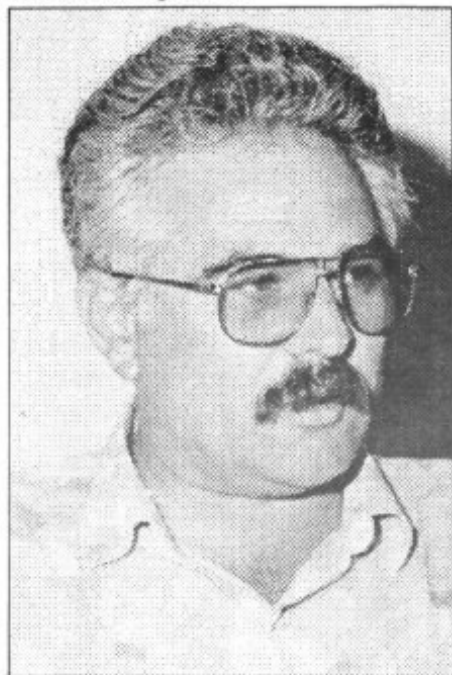
Guillem.- No és com abans, hi ha una rivalitat molt més suau. Hem de tenir en compte que de cada vegada sa gent va manco an es futbol. Ara vol participar directament, de cada vegada vol jugar més i no només ser expectador.

F.C.- Hi ha llorencins que juguen fora?

Guillem.- N'hi ha qualcun. En Parreta, entre d'altres.

F.C.- Fa temps que no surten jugadors com en Corneta o en Pedro Comare.

Guillem.- És que sempre parlem d'es mateixos. Ara no hi ha individualitats tan destacades, però es nivell és molt més alt. Això és debut a què ets al.lots, ja de ben petits, tenen entrenadors preparats que els ensenyen moltes coses; en canvi noltros, per exemple, teníem devuit anys i no en teníem de cap casta.

F.C.- I sa disciplina, que és molt forta? Perquè no deu quedar més reime que agafar-s'ho seriosament...

Guillem.- Molt en sèrio. Pensa que entre ells xerren d'es contrari, preparen estratègies, etc. de tres a quatre hores cada setmana. I això és totalment apart de sa preparació física i tècnica d'es jugadors.

Gabriel.- Ara ets entrenadors són gent molt preparada, amb uns estudis molt profunds de tècnica i preparació física.

F.C.- I són professionals, ets entrenadors, en aquestes categories?

Guillem.- A sa nostra categoria, no, però se compensa un poc, encara que no basti per viure.

Gabriel.- Solen ser gent que té una feina de no massa hores i que després se dedica an això. Normalment no en poden viure.

F.C.- I el Cardassar, quants d'equips té?

Gabriel.- Noltros tenim sis equips, lo que vol dir que en el Cardassar hi ha uns 120 jugadors.

F.C.- Amb aquesta quantitat no és extrany que s'hagin de mester jugadors de fora-poble.

Ignasi.- No. I sa baixa natalitat que ara mateix hi ha és un problema p'ets equips de futbol. En es curs de sa meva nina són una vintena, i encara n'hi ha que són més pocs. Pensem que si sa meitat són nines i que sempre hi ha nins que no els agrada o no tenen qualitats, és molt possible que no surtin més d'un o dos jugadors per curs. I després, an es 18 anys, quan és s'hora de passar an es primers equips, ets al.lots tenen molts de problemes: uns festegen, altres no volen acceptar cap casta de disciplina... En queden ben pocs.

F.C.- I tot aquest maneig, com el finançau?

Gabriel.- Mitjançant es socis, taquilles, subvencions, rifes, propagandes, etc. Tenim un pressupost de 18 milions de pessetes.

Guillem.- I lo que està més mal pagat està ben clar que són ets jugadors. Jo crec que si ho contassin tot hi farien quebres.

Ignasi.- Indiscutiblement tots juguen per afició.

F.C.- I sa cosa legal, com la duis? Heu de fer declaracions a Hisenda?

Gabriel.- No. Això són societats no lucratives. No s'hi afiquen, amb això.

F.C.- Heu notat si minva s'afluència de gent an es camp quan el Mallorca juga a Primera?

Ignasi.- Sí, se nota bastant. I és que vint o trenta persones se coneixen bé a un camp com es nostro.

F.C.- I ets altres esports més novells en es poble, com poden ser es tenis, es bàsquet, es ciclisme..., resten espectadors?

Ignasi.- És ben clar que sí. Abans s'oci només s'enquadrava en es futbol i es cine, i ara s'oferta és molt més ampla.

Gabriel.- I un altre tema molt im-

portant és sa televisió. Se televisen molts de partits, apart d'altres esports, i molta gent prefereix estar a caseva, instal.lat còmodament i mirant un partit de Primera, que no venir aquí.

F.C.- I es pares de ses categories inferiors, col.laboren amb voltros d'una manera regular, o no?

Ignasi.- N'hi ha que sí que fan lo que poden, però també en tenim que sols no són socis.

Guillem.- Es pares són molt egoïstes en aquest caire. Si surt de son pare es fet de que jugui, solen col.laborar, però si és s'al.lot, a vegades se'n desenten.

Ignasi.- I hem de tenir en compte que aquests al.lots, apart de s'esport, també aprenen una disciplina i unes normes de comportament que els són molt útils per desenvolupar-se dins sa vida. Són molts pocs ets al.lots que han estat aficats dins grups esportius que quan són gran prenen camins equivocats.

Guillem.- Són companys, se passen junts i noltros fomentam tot lo que podem aquesta germanor. També hem de tenir en compte que perquè hi hagi equip de petits és necessari que n'hi hagi un de grans. Ets al.lots han de tenir sa pretensió de jugar en es

primer equip.

F.C.- Com se troba actualment el Cardassar?

Gabriel.- Actualment crec que se troba en una de ses millors etapes de sa seva història. L'any que ve serà sa quarta temporada que està a Tercera, i crec que no hi havia estat mai més de tres temporades consecutives. Però és normal que es futbol tengui alts i baixos, com totes ses coses.

Guillem.- És que per un poble tan petit se necessita molt d'esforç per mantenir aquesta categoria. Això vol dir que una gent s'ha d'esforçar molt, i això cansa; llavors ve sa baixada fins que una altra gent se torna entusiasmar, fa feina i ho tornar alçar.

Ignasi.- Abans, es futbol se recolzava damunt tres o quatre persones, fins i tot econòmicament. El Cardassar, com a club amb una directiva que funciona més o manco com toca no ha arribat fins ara, malgrat sa seva trajectòria hagi estat ascendent des de la temporada 1977-78.

Gabriel.- Directives n'hi ha hagudes, però no tenien sa constància d'ara. Abans partíem amb deu persones i an es dos mesos només érem vuit, i sa cosa s'anava deteriorant molt.

Ignasi.- Lo que ha fet tenir cons-

tància an es directius també ha estat tenir un local social com es que tenim. Abans sempre mos havíem de reunir de mala manera, a quartuxos, etc. Es tenir un local dóna molta serietat a ses reunions.

Guillem.- Es jugadors també se senten protegits si veuen que hi ha una gent que se mou per ells. Si feim ses reunions aquí tenim més contacte, i això és important.

(En aquests moments va comparèixer Joan Fornés, que no havia pogut venir abans).

F.C.- Joan, que hem guanyat o perdut amb so futbol d'abans i es d'ara?

Joan.- Hem guanyat en organització i comoditat. Abans no teníem casetes i mos havíem de vestir i restar a canostra.

Ignasi.- Una vegada va venir el Constància a jugar i un d'es poble els va dur a dutxar-se a caseva perquè en es camp no hi havia dutxes.

Joan.- Ara també van ben equipats. Jo jugava amb espartenyas, i una vegada que me féren botes no les vaig poder alçar.

Gabriel.- Es futbol ha evolucionat com totes ses coses. No podia quedar estancat.

Guillem.- Però durant uns anys hi havia quedat, tant a nivell de camps com de vestuaris. I ets al.lots ho rebutjaven un poc perquè a caseva ja te-

nien unes comoditats que no trobaven en es camps.

Gabriel.- Noltros és cert que havíem quedat totalment desfassats. Es primer any que jugàrem a Tercera hi havia equips que estaven empegueïts de vestir-se a ses casetes que teníem. Ara s'ha obert una altra època i tenim ses instal.lacions adequades a sa categoria, i millors que altres pobles com es nostro.

Joan.- Ara està molt bé. Sa gent de fora mos dóna s'enhorabona.

F.C.- I sa gent de sa vostra generació, Joan, se sent identificada amb so futbol d'ara?

Joan.- Clar que sí. S'afició se duu dedins. Miram es futbol a sa nostra manera, i es que hem jugat no som d'aquells fanàtics.

F.C.- Encara n'hi ha, de fanàtics?

Guillem.- A Sant Llorenç s'afició és molt moderada. És freda.

Joan.- Noltros anam a camps que fan una escandalera. P'entura només són mitja dotzena, però ho mouen tot.

Guillem.- An es jugadors els agrada sentir-se recolzats per sa seva afició.

Ignasi.- S'equip que juga fora camp sempre té una pressió de s'afició que és molt important. Ara sa d'aquí és freda. Jo, en vint anys, només record uns incidents que tenguérem en una ocasió que va venir el Constància, que espanyàrem ses rodes

an es cotxo de s'àrbitre.

Gabriel.- També hem de dir que en aquesta categoria ets àrbitres ja són bons, se juga amb més serietat, hi ha més tècnica i no se va a fer mal.

Guillem.- Actualment, lo que se parla an es jugadors de Tercera a nivell tècnic i tàctic supera de molt a lo que fa deu anys se feia dins sa Primera divisió. Però de molt.

Joan.- Ara hi ha molts de jugadors físicament ben preparats. Abans no hi havia tanta tècnica.

F.C.- Per què va sortir un equip de juvenils tan bo, ara fa uns anys? A sa selecció balear n'hi havia quatre.

Guillem.- En primer lloc, perquè eren bons jugadors, i llavonses perquè tengueren una preparació molt més avançada que lo que s'usava en aquell temps.

F.C.- I aquesta temporada ha estat d'alts i baixos, amb una primera volta molt bona i una segona irregular...

Gabriel.- Sí. Férem una primera volta millor de lo que esperàvem, i una segona pitjor. Una ha compensat s'altra.

Guillem.- I és que per anar davant s'ha de tenir experiència, perquè tots ets equips se creixen perquè volen guanyar an es primer classificat. Si no tens qualitat que sobri és complicat mantenir es primers llocs. Es jugadors han viscut una experiència que no se pensaven mai.

Gabriel.- A noltros mos va venir de nou aquest èxit, i no sabérem aguantar bé. Perquè mos faltaren tres punts per jugar sa Copa del Rei...

F.C.- I tu, Joan, que se pot dir que nasqueres amb futbol dins ses venes, que no vares ser tu que dibuixares s'escut del Cardassar?

Joan.- Sí, jo vaig fer aquests escuts devers l'any 50. Me vaig inspirar en un que hi havia a una botella d'anís.

Ignasi.- N'hi ha hagut un d'ovalat, però a partir de l'any 78 o 79 tornàrem agafar aquest.

F.C.- Com començaren ses penyes?

Joan.- Estaven relacionades amb so sindicat, lo que deien *Educació i descans*.

Guillem.- Ses penyes sortiren a Sant Llorenç de sa mà d'en Dalmau. Sa seva pandilla eren es jugadors.

Ignasi.- Posteriorment, en Rafel Muntaner, de Manacor, que era es delegat comarcal d'es *Frente de Juventudes*, va organitzar aquests torneigs. En principi només havien de ser manacorins, però se trobaren que faltaven camps i s'hi afegiren es llorencins i es macianers.

Gabriel.- Per poder jugar, en aquell temps, havies de pagar 500 ptes., però se feien reunions i s'organització era bastant seriosa.

F.C.- I d'aquell equip que se deia es *Cocoroco*, que mos ne podeu dir?

Joan.- Era una cosa de per riure. En Xaret se passejava amb sa camiona p'es poble per mostrar es jugadors a sa gent, i feien molta lulea. En aquell temes es futbol era lo únic que hi havia per divertir-se, i se feien coses d'aquestes.

F.C.- El Cardassar també ha mantengut i finançat altres equips, com per exemple es bàsquet femení. Com és que no ha tengut continuïtat?

Guillem.- Perquè sa gent que ho duia se va cansar.

F.C.- S'equip de bàsquet era femení. Ha estat s'única vegada que hi ha hagut dones dins el Cardassar?

Guillem.- Fins ara, sí, però prest n'hi tornarà haver.

Gabriel.- Se va intentar fer un equip femení, però no va arrelar.

F.C.- N'hi ha, d'equips femenins?

Gabriel.- Molts pocs. No tenen durada.

Ignasi.- Ets al.lots estan molt ocupats. Quan surten d'escola, que si han de fer música, que si han d'estudiar, dibuixar...

Guillem.- Ara se podria tornar fer un equip de bàsquet femení, perquè a s'escola hi ha jugadores amb un nivell acceptable. Per noltros no hi hauria cap problema per tenir-lo, es problema és trobar gent que ho vulgui fer i, a més, que en sàpiga. A Sant Llorenç no sé si hi ha aquesta gent.

F.C.- Se va parlar, a nivell polític, de comprar uns terrenys per fer un poliesportiu que també tendria camp de futbol. Què en sabeu, d'això?

Guillem.- Només d'una manera extraoficial.

Gabriel.- Amb això noltros anam enrera. A Menorca, per exemple, hi ha uns poliesportius preciosos.

Ignasi.- Lo que està ben clar és que aquest camp té mal créixer.

Gabriel.- I és petit.

Joan.- I està mal orientat, que un d'es dos equips sempre juga de cara an es sol.

Gabriel.- Es mal.és que un poliesportiu val molts de milions. Noltros tot ho hem anat fent poc a poc.

F.C.- Quins projectes teniu?

Gabriel.- Noltros l'any que ve acabam com a directius i si volem seguir mos hauran d'elegir mitjançant una assemblea. De cara an es club, sa nostra il.lusió era consolidar-mos a Tercera Divisió, i que aquesta fos sa categoria habitual del Cardassar. Crec que quatre temporades seguides no hi havia estat mai i noltros n'estam satisfets.

Guillem.- P'entura sa gent no valora abastament lo que tenim. A Tercera Divisió hi pertanyen equips de poblacions molt més grans que sa nostra, amb 30, 40 i 50.000 habitants.

Adéu

Era una princesa molt bella que vivia enmig del mar. Tota ella era dolça i acollidora. La carícia dels seus cabells d'aire suau i perfumat, la seva cara plàcida i riallera, la seva veu harmoniosa i tranquil·la, la seva ànima amorosa i serena eren conegudes arreu del món. Molta gent va venir a conèixer-la i en veure-la varen sentir el repòs d'estimar.

El pare de la princesa tenia un tresor únic: la seva filla. La volia casar, però no amb qualsevol. El casament havia de consolidar la seva posició de poderós, ajudar-lo a posar un peu ferm en el món brillant i embriagador de les sedes i el metall. I va enviar missatgers als quatre costats del món, i arreu es va conèixer que el rei cercava marit per la formosa donzella d'ulls verds.

Als països del nord hi havia un príncep ric i poderós, admirat i envejat per les seves conquestes en tots els camps. Res no l'aturava. Si alguna cosa volia, l'aconseguia entre un brugit d'or i de progrés. Prenia i semblava que donava. Sempre havia de ser el més fort, el més ràpid, el més guapo. El seu estil era norma. Vivía en

el món de sedes i de metall, però una malaltia terrible se'l menjava per dins. Tenia la sang enverinada i els llavis li rebentaven en mil pústules que mai no curaven.

Als països de l'est hi havia un regne opulent, i al palau més opulent de tot el regne hi vivia un rei ric i poderós, protegit dels déus de la terra, envoltat de coixins d'or, de dones blanques i daurades, de lluentor i de verdor. Cada nit prenia un bany d'un oli embruixat que l'enfortia i l'ajudava a mantenir el seu prestigi en un món sedós i de metall. Ho volia tot i ho tenia quasi tot.

Als països de l'oest hi vivia un personatge petit i boirós, sempre de blanc, figura inquieta en un tapís verd, en una polsina blanca i refinada capaç de fer seus els desitjos de mig món, de donar a la inseguretat formes de miratge que es feien tangibles, reals. La màgia de la substitució havia permès que l'home petit penetràs, com una boira, en el món de sedes i de metall.

El príncep dels països del nord coneixia l'existència de la princesa, els seus missatgers estaven assabentats de tot i havien escrit el seu nom en un gran llibre farcit de noms perfumats. Posseir-la podria ser interessant. Va presentar-se al rei, que, enlluernat i ple d'ambició, es va inclinar obsequiós davant l'esclat del progrés. El príncep va entrar a la cambra de la princesa i, com que el pare hi havia consentit, va poder besar-li les mans i els cabells. La donzella tremolava, tot el seu cor rebutjava aquell contacte, però els seus sentiments eren un món ignorat, emmudit, que no hauria sabut expressar.

L'opulent rei de l'est, que tot ho volia, va voler conèixer personalment la princesa. Les robes més fines, de sedes i d'or, el renou de mil capritxos, de mil formes indefinides, de satisfaccions sense cants, li varen permetre entrar a la cambra de la princesa i besar els peus de la dama que ja tenia el cor mig mort de dolor.

La inquietud de l'home de boira, les línies boiroses de mil desitjos violents reflectits en espills intangibles li varen obrir les portes de la cambra de la princesa i va poder besar l'últim tresor, els ulls verds que tan amorosament havien mirat.

En una bolla de cristall inexpugnable que flotava en l'espai, aïllada de la resta del món -mil llums, sedes i metalls embriagadors-, el príncep aca-parador, el rei opulent i l'home boirós reien de les pretensions del pare d'una horrible princesa amb cabells pudents, pell tacada de negre i ulls esvaïts, que ja no tenia res per donar, i creuaven mils noms olorosos escrits en un llibre gruixat i exclusiu.

Trencapinyons

Poesia

Adesiara és bo recordar el poema d'Espriu.

ASSAIG DE
CÀNTIC EN EL TEMPLE

Oh, que cansat estic de la meva covarda, vella, tan salvatge terra, i com m'agradaria d'allunyar-me'n, nord enllà,

on diuen que la gent és neta i noble, culta, rica, lliure, desvetllada i feliç!

Aleshores, a la congregació, els germans dirien desaprovant: "Com l'ocell que deixa el niu, així l'home que se'n va del seu indret", mentre jo, ja ben lluny, em riuria de la llei i de l'antiga saviesa d'aquest meu àrid poble.

Però no he de seguir mai el meu somni i em quedaré aquí fins a la mort.

Car sóc també molt covard i salvatge i estimo a més amb un desesperat dolor aquesta meva pobra, bruta, trista, dissortada pàtria.

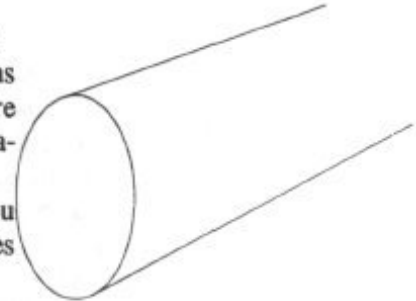

Com que es prop d'un milenar de polítics de ses nostres illes se dediquen amb tant d'altruisme i desinterés a sa seva tasca que perilla fins i tot sa seva pròpia butxaca, sa Federació d'Entitats Locals ha proposat an es Govern Balear que els regalàs una targeta de *Very Important Person* -VIP, que en diuen-, a fi d'obtenir descomptes en ets hotels, en es bancs i en es viatges, a més de passar davant ets altres a ses llistes d'espera d'ets avions.

Així que ja ho sabeu, tots es nostros regidors a partir d'ara són molt importants, i si en veis qualcun que espera l'heu de deixar passar davant, que aposta té targeta.

Està ben vist que ses coses, fins que les tocam amb so nas no mos pareixen ver. Es dia que discutiren en es ple com s'havien de pagar ses aigos no vaig sentir gens de rebumbori p'es carrer, però quan es municipal va dur sa factura ja férem un altre cantet. Tothom sortí de ca seva escrimint es paperet i tirant pestes contra s'Ajuntament. I trob que tenien raó.

A més de pagar per solars i corrals sense edificar, sa factura no diu si només inclou sa general o si també comprèn sa connexió, s'asfalt i es comptador, i això són coses que sa gent vol sebre, sobretot si se tracta d'un servici que encara no tenim.

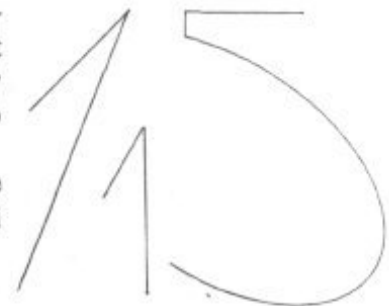

Donant mostres d'una agilitat fora mida i amb sa intenció de sempre tenir dins la Sala lo darrer que surt en es mercat, es nostro Ajuntament ha instal·lat un nou tractament de textos en es seus ordenadors, es *Word Perfect*, versió 5.1, a fi de poder escriure ses cartes, saludes, plens i permissos d'una manera més curiosa.

Ja sé que mos està lleig es dir-ho i que demostra sa poca elegància que tenim -ja se sap que cadascú és cadascun- però a Flor de Card fa cinc anys que manejam aquest programa, i aquesta, sa 5.1, és sa tercera versió que hem utilitzat.

Durant aquests dies s'han estat pronunciant una sèrie de conferències sobre es darrers cent anys a Sant Llorenç. Les han donat diversos professors de sa uniuersitat de ses Illes Balears i vénen a ser un resum d'es llibre que sortirà a darreries d'any en motiu d'es Centenari. Són, en conjunt, lo millor que s'ha fet mai sobre es nostro poble i possiblement estarem estona a tornar-ne tenir un aplec de tanta categoria. Idò bé, a sa darrera érem quinze persones, comptant es dos de sa televisió de Manacor. Ni mestres, ni tots es polítics, ni estudiants -llevat d'alguna excepció-, ni universitaris, ni corresponsals de premsa, ni...

Sa veritat, i perdonau de s'enfado, crec que és per estar empegueïts.

Com que per lo vist an es nostros polítics autonòmics els pica més lo de s'*Expo* que no lo d'es Centenari de Sant Llorenç, si ses coses no canvien, es dia 3 de juliol no en compareixerà cap p'es nostro poble per assistir a s'acte institucional que s'ha preparat, i an es qual estaven tots convidats.

No, i sé cert que noltros tampoc no els haguéssim cobrat res i haguessin sopat de franc.

Ja veureu com quan s'atraquin ses eleccions no tendran tanta peresa i compareixeran a dir-mos que tots som collonuts i que mos estimen una cosa de no dir.

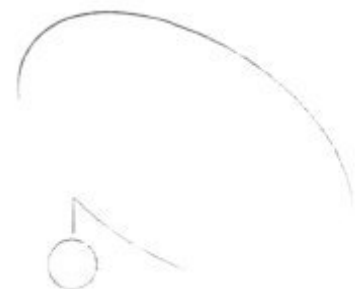
I per acabar sa temporada d'hivern, de què voleu que xerrem?

¿De sa presa de pèl -i de dobbers- que ha estat sa campanya contra es moscards, que a l'instant estaran més grassos que es polítics?

¿De lo magre que mos està sortint es Centenari a nivell de participació popular, que d'aquí a un parell d'anys ningú no se'n recordarà?

¿De lo mort que ha quedat es trull polític, que només en Tomeu Carbó s'ha entretingut en donar sa seva opinió?

Tanta sort que som a s'estiu i sa revista descansarà un meset, que si no.

Per fer-vos una idea de la densitat del ple ordinari del 4 de juny, basta apuntar que, en els seus inicis, dels deu regidors presents n'hi havia sis que s'aguantaven el cap amb les mans: na Jerònia d'es Pou Vell, en Tomeu Carbó, en Guillem Corona, en Mateu de Sa Caseta, en Tomeu Bovet i n'Antoni Cuc. ¿Quines elucubracions devien trescar pels escudellers dels nostres capparets per fer-los augmentar tan considerablement de pes, fins al punt que s'havien d'ajudar amb improvisats estalons? Dissortadament mai no ho sabem, que l'enteniment del *cabrum* no ens arriba per abastar segons quines fites intel·lectuals.

-I no podria ser que no s'aguantassin de son?

-Ho veus com sempre ho has de fotre tot! Amb tu mai no puc encetar un ple amb un poc de categoria.

-Deixa't anar de filigranes i comença a amollar corda, que ja estàs ben enrocat.

-Au idè. En el punt quatre -dels tres primers sols no ho paga parlar-ne, la veritat- es va xerrar de l'oferta de col·locació pública per a 1992 a l'Ajuntament llorenç, i digueren que hi mancava un auxiliar administratiu, un sergent, un oficial de policia, cinc guàrdies, un psicòleg, un oficialista per a la biblioteca de Son Carrió, un assistent social, un operari i una dona de neteja.

-Sagrades! No sé com podien anar, pobres al.lots. I qui se'n cuidava fins ara?

-Pràcticament els mateixos, ja que les places estan cobertes de manera

interina. Només s'hi afegiria un auxiliar administratiu. En realitat es tractava de posar fixes uns empleats que no ho eren.

-Que no poden donar abast, els oficinistes?

-Jo crec que sí, perquè digueren que maldament s'aprovà el punt no vol dir que es cobrís la plaça. Més envant, si trobaven que anaven massa ofegats, ja discutirien si convocaven oposicions o no.

-I tots hi estaren d'acord?

-No. Na Jerònia va votar en contra perquè pensava que abans d'augmentar tan espectacularment la plantilla convenia comanar un estudi previ que establís les necessitats reals de l'Ajuntament.

-Saps si pagassin dels seus, veuries si mirarien més prim... Però si vols donar categoria a la crònica podem dir que si haguessin d'aconseguir un cash flow d'acord amb els barems d'una bona gestió municipal, per ventura controlarien més les despeses d'exploració del negoci, tot sigui dit sense la més mínima segona intenció.

-Això em comença a agradar! Tot seguit na Jerònia va tornar presentar la moció del mes passat, i aquesta vegada, crec que més per llevar-se-la de davant que no per propi convenciment la hi deixaren llegir. No la vaig copiar perquè ja l'havíem publicada, però la discutiren punt per punt.

-I què digueren?

-Per començar, na Jerònia trobava que per sobre a quan havien de valorar el metre quadrat del solar de Cala Millor havien d'haver fet un estudi econòmic, que no bastava l'opinió de l'arquitecte, el qual, segons el seu veure, havia fet curt quan el va posar a 10.000 ptes. Li contestaren que avui, el preu, no el posen els economistes, sinó l'oferta i la demanda, i que era molt difícil vendre res per més doblers, ja que en aquests moments la crisi és prou forta. Na Jerònia va comentar que el batle defensava els interessos dels constructors, i que l'Ajuntament havia de defensar lo

que era seu.

A un altre punt de la moció digué que abans a l'Ajuntament li tocava un *mínim* del 10% de l'aprofitament mig i que la llei ho havia pujat al 15%. Remarcà lo de *mínim* perquè, segons la seva opinió, podien exigir percentatges superiors si volien, i que no hi emportava sempre cobrar el *mínim*.

Per acabar aquest tema, va recordar que encara no hi havia cap projecte aprovat i, per tant, no se sabia què era plaça i què era aparcament. Com a conseqüència, no estava gens clar qui havia de pagar cada part, si l'Ajuntament o els constructors.

-No fotis! A veure si en lloc d'es-molar farem osques!

-Fins que estigui tot ben clar fa mal donar una opinió, però és ben hora d'aclarir-ho.

-I com va acabar?

-Amb un vot a favor de la moció, el de na Jerònia, quatre abstencions, els populars i n'Antoni Cuc, i sis vots en contra, l'equip de govern i en Tomeu Carbó. Per cert, que en Guillem Lull va acabar demanant que fessin una plaça guapa i barata.

-Vetua-el-món, ell ja hi tornam a ser! Estic molt d'acord en què quedi guapa, però gens ni mica en què sigui barata. Si l'any passat es gastaren 700 milions a Cala Millor i enguany un parell de cents a S'Illot, no es pot consentir de cap manera que a Sant Llorenç vulguin fer una plaça barata. Veiam si no en sortirem amb aquests del PP, que només demanen coses bones per la vorera de mar! A la plaça l'han de fer bé, valgui lo que valgui, que ja està bé de només mirar pels altres. A Cala Millor tenen un bon Parc de la Mar, un bon passeig de zona verda a la primera línia i un carrer Colom preciós, i aquí no tenim res. Si ara ens endossen una plaça baratera serà qüestió de fer passes.

-Jesús, no t'enfadis, que avui per avui els del PP no duen les riendes de la Sala.

-Ja ho sé, però trob que ja està bé de fer el colló.

-Així com t'has posat no sé si convé seguir contant el ple...

-Vénga, vénga, no em facis estar endarrer.

-En Mateu Domenge va trobar que a Cala Millor era brut, que hi havia papers p'enterra i que per les juntes de les rajoles hi creixien herbes, a lo que en Miquel li va contestar que no podien posar un municipal darrera cada turista per recollir lo que tiràs.

-Amb la marxa que duen per contractar gent a l'instant l'hi podran posar.

-En Guillem Llull també va llegir una enquesta feta pels comerciants de Cala Millor on es deia que la gent no estava contenta de la neteja, de la vigilància, dels aparcaments, dels maners -que són aquells que arrepleguen turistes per dur-los-se'n a comprar fora-poble-, ni del servei de recollida de fems, ni...

-¿Saps aquella poesia que diu allò de "Cuentan de un sabio que un día...?"

-Sí.

-Idò bé. Preu per preu, ara mateix canviaria totes les instal·lacions de Cala Millor per les de Sant Llorenç.

-I jo!

-On hem de firmar?

Josep Cortès

Joieria Femenias

**l·listes de noces
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

Tercera Edat

Més de 3.000 membres de les associacions de la Tercera Edat de Mallorca es reuniren el dia 30 de maig, per fer una ofrena floral a la Verge de Lluc. L'acte comptà amb la presència de la consellera de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, Maria Antònia Munar, que fou convidada, com a presidenta de la Comissió Interdepartamental de la Dona, pel prior de LLuc per presentar un número especial de la revista del santuari, dedicat a la dona.

Després de la missa oficiada pel prior Josep Amengual, la consellera Munar va donar les gràcies a tots els col·lectius de dones de Mallorca i al mateix monestir de Lluc per la seva labor en pro de la no discriminació de sexes i per la integració de la dona en la vida social actual. La consellera de Cultura va aprofitar l'ocasió per adreçar-se als membres de la tercera edat i els animà a contribuir a la igualtat de la dona a través de la conscienciació dels seus familiars i sobretot de les seves filles i nétes.

La consellera va agrair en la seva intervenció la defensa de la cultura i la llengua de Mallorca realitzada per la revista Lluc i va explicar com es va crear la Comissió Interdepartamental que ella presideix ara fa aproximadament dos anys, amb l'objectiu de promoure la participació de la dona en la vida econòmica, social i cultural de les Illes.

Els actes van finalitzar amb una ofrena floral a la Mare de Déu de Lluc que va realitzar la consellera acompanyada d'una parella de la tercera edat vestits amb els vestits típics dels antics batles d'Escorca.

Gabinet de Premsa
**CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIO I ESPORTS**

Llibres

Durant aquest mes de juny hem rebut diversos llibres de part de les institucions autonòmiques. Són aquests:

De la consellera de Cultura, Educació i Esports:

* *Miguel Villalonga, entre la nostalgia y el olvido*, de Margalida Mª Socfas Colomar.

* *El Quaternari al Migjorn de Mallorca*, de Joan Cuerda i Josep Sacarès.

* *Las Ciencias Naturales en las Islas Baleares*, de Guillem Colom.

* *Formentera*, de Joan Colomines.

* *Poemes i endreces a la verge de Consolació*, sel·lecció a cura de Miquel Gayà.

De la consellera d'Obres Públiques i Ordenació del Territori:

* *El agua y las Islas Baleares*, de diversos autors. Aquest llibre està elaborat en paper reciclat.

De la consellera d'Agricultura i Pesca:

* *Les espècies protegides*, de Josep Amengual.

A les tres conselleries els agraim de bon cor la deferència que han tingut amb l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca.

Mestre Antoni "Garrit"

En Gabriel Janer va destapar l'olla quan m'informà del seu treball i de la importància d'un tal *Garrit* de Sant Llorenç que havia contat moltes rondalles al Vicari General Mn. Antoni Maria Alcover.

Vaig indagar una mica i el vaig localitzar. Francesc Clapés, amb aquella característica rialla que fa després d'un llarg oooh!, em va contar que era un home alegre i no gaire amic de monges ni capellans "... un temps era costum passejar per ses cases una bacina amb un sant per demanar llimosna, no sé si te'n recordaràs, hi havia Sant Antoni, Sant Cristòfol... bé, sa qüestió és que van anar a casa i... -que no tendríeu una llimosna per Sant Cristòfol? -i ara? a què vé això?, va dir ell, -homo, hem de mantenir ets sants!, -idò saps què?, deixa'l-me, jo el pujaré an es sòtil i el mantendré tota una setmana..."

Però fins que el Dr. Janer no vingué a fer la pertinent conferència el tema havia romàs dormit. A la xerrada hi assistí Joan Genovart *Garrit*, que havia estat president del Card i que és una mena de renebot del mestre paredador, i ha actuat com un veritable fibló: preparant entrevistes, cercant fotografies i partides de defunció, demanant dibuixos... Res, que en vuit dies, com aquell qui diu, tot ha estat llest, el dibuix, l'entrevista, la portada a la revista i el compromís d'una recordança a l'entrada del poble.

N'Antoni Riera i Bauçà *Garrit*, va néixer a Sant Llorenç des Cardassar el...de...de l'any 1.861 i morí el dia primer de juliol de l'any 1943, a l'edat de 82 anys.

Casat amb na Joana Maria Planisi *Meca*, tingué dues filles, na Maria i na Isabel. Na Maria es va casar amb en Bernat *Carbó* -qui va ésser batle

en temps de la república i mort en temps de la repressió- i na Isabel, casada amb *En Salomó*, va tenir dos fills, en Guillem (que emigrà a Amèrica) i n'Antoni, que viu a Sant Llorenç i és qui ens ha contat coses de mestre Antoni *Garrit*. Val a dir que els descendents del matrimoni format per Antoni i Joana Maria adoptaren el

malnom de la mare, és a dir que són coneguts per *Mec* i *Meca*.

L'Amo Antoni *Mec* i la seva esposa, na Margalida *Martí* ja ens esperaven, llavors no vam haver d'enrevoltar gaire

"...es padrí tenia vuitanta-dos anys quan va morir, sí, noltros ja teníem ses bessones, devia ésser l'any quaranta-tres... va anar molt de temps a fer paret a Santa Cirga i contava rondalles en es capellà...es dies que feia mal temps o plovia li deia "per poc que pogueu, veniu; vos pagaré es jornal ben igual", i en lloc de fer paret li contava rondalles... "Es voltor i es busqueret" és fet seu, diu "això era un busqueret que tenia un niu..."

"...no, jo no vivia amb ell, ma mare va morir quan jo vaig néixer, no la vaig conèixer mai a ma mare, llavors n'hi havia moltes que morien del part... fins que vaig tenir edat de fer feina vaig viure a ca's didot, sí, a ca l'amo en Miquel de Sos Ferrers... Quan mos veiem?, es diumenges... m'estimava molt perquè feia es seu nom... an es meu germà Guiem l'estimaven més ses dones, però a jo..."

"...es padrí sempre va ésser republicà... llavors sa política era més bruta que no ara, quan governaven es conservadors, es lliberals pagaven tots ets impostos... li van posar una multa i no la va voler pagar, vengué s'executor i... -vos haurem de fer s'embargó!...bé, sa qüestió és que no va pagar i... "- què mos n'hem de dur?, si mos ne duim ses dues cadires no podreu seure", perquè en aquell temps era així, "-i si vos ne voleu dur es borriquet", va dir ell... i el se'n dugueren però com que s'atracaven ses eleccions ben prest l'hi tornaren... "-que estau content mestre Antoni?", "-sí, ben content!"... llavors es polítics anaven de casa en casa a cercar es vots d'ets homos, perquè ses dones no en tenien, de vot..."no, si venen els he de fer una putada" va dir ell, i es va posar d'acord amb n'Antoni "Corneta" que li fés de rebledor... "tú te poses dins sa boal i quan venguin els fotrem!"...i va passar just com ell havia pensat..."-Bon vespre", "-Bon vespre" va dir ell, "-i que ja heu sopat?, deveu estar ben content, el vos vàrem tornar en es borriquet, eh?...i que mos donareu es

vot?"... "-sabeu què, li demanarem a ell... -Borriquet, que li hem de donar es vot an es cobrador?", i va respondre es seu amic que estava dins sa fosca de sa boal, com si fos es borriquet,

"L'amo meu digau que no, perquè no em va dar menjar ni me va voler menar cap pic a s'abeurador"

I aquells fugiren com si tenguessen un coet en es cul..."

"Si era glosador?... no anava a fer gloses en públic, no era com en Calafat, però sempre n'amollava qualcuna... sí que en feia, de cançons... sabia llegir i escriure, on en va aprendre?, a sa mili, però es didot en sabia més de lletra...ell sabia apuntar es seu nom... quan feia es servici només va venir una vegada, a peu, de Palma...sí, sí a peu, com és?, perquè sa diligència devia valer dobbers... llavors sempre hi anaven a peu, i descalços!, record que tenia un call d'un dit... a Santa Cirga i a altres llocs, sempre a peu... més tard duia sabates esquinçades d'en Guiem..."

"...no, ell feia de pagès, era molt fener...i quan no tenia feines a caseva anava a fer paret, a Santa Cirga o a s'Hospitalet, o allà on sortís... sempre sabia on havia d'anar perquè feia molta de feina i en sabia... va ensenyar es "Cornetes" i son pare d'en Mateu, aquest que ara la fa tan ben feta..."

"...veies si en tenia de dobbers, no en gastava cap mai!...na Joana, sa seva filla, era sa cosidora d'es poble, anava a Palma, mirava es mostradors, i llavonses feia es modelos que li havien agradat... es padrí guanyava molt...no era com ara, però es paredadors ja guanyaven molt, per això sa casa de na Joana ja era una mica especial, més alta, amb una altra distribució... però es padrí estava en es carrer d'es Pou, eh?, aquí on ara està en Gostí..."

"no, maldament està a ca sa dida.

jo venia a escola aquí...anava a ca'n Miquel de So'n Vives, i an es mestre li deien Andreu Andreu, però tots li deien "en Vinagre" perquè feia mala cara... "en Vinagre" estava alabat d'es meu germà Guiem, era molt aficadís..."

"Rondalles?.. sí que en contava, es temps de pelar ametles... i tots ets al.lots quedavem embambats...sempre en contava de diferents i moltes d'animals... les s'inventava...a Santa Cirga quan feia mal temps o plovia anaven a ses cases i, "au mestre Antoni!..."

"Sí, de foguerons en feien molts as mig d'es carrer; i s'hi arremolinaven grans i petits, un contava un cuento, un una altra cosa... però no les feien, com ell...eren repetidors. Ell no contava mai es mateix... sí, li sortien d'ell mateix..."es falcó i sa coloma"... també en contaven si volien que ets al.lots no s'adormessin quan anaven amb so carro...es sotrats feien xubec i..."au, vine te contaré un cuento!"...però només feia rondalles quan no podia fer feina...i es Vicari General li pagava es jornal igual que si fes pared..."

"...a s'Hospitalet també hi anava a peu... hi havia un garriquer, que es senyor el se volia llevar de damunt, i se varen pactar... n'Antoni "Corneta" se feia passar per loco, i el tenien fermat per una cama, amb una cadena, a una mata... res, que passà es garriquer amb un carro de garbejar, i es loco un bons espants, i sabonera per sa boca... "-no convé que li faceu es comptes, que podria rompre"... sa qüestió és que quan tornà passar, ben carregat de garbes, pegà tirada i sa cadena, que ja estava preparada, se romp i agafa un acorador... hi va haver garbes per tot!...i en ésser a ses cases li va venir gros agafar es bolic... trastades sí que en sabien fer, també a vegades anaven a esbucar balls... sí i per s'Espinagar i per Bellver... i noltros també que hi anà-

(Continua a la pàg. següent)

(Vé de la pàg. anterior)

vem, a collir ametles..."

"...el tio Bernat se n'anà a Cuba, com molts!, però per allà se va posar malalt, era malsà... i es temps que no va ésser per aquí ni varen fer sa rua, varen estar un parell d'anys sense rua... quan va sebre que havia de tornar, en va fer una..."

"Ara vé el tio Bernat, encara farem sa rua, i es més mentider que en Sua, que mai diu sa veritat"

...era un homo que no sabia dir que no, i a vegades prometia lo que no podia donar... tots vàrem tenir un gran disgust quan el varen matar... una vegada escurava sa païssa, "-au al.lots, si m'ajudau vos duré a la mar", li van ajudar, va enganxar sa mula grisa i cap a ca s'Hereu!... era devers migdia i llavors ses mares cercaven ets al.lots que eren a la mar... va ésser tres o quatre mesos batle, però no era votat, ho va ésser perquè es batle se'n va anar...."

"...es padrí no va tenir mai un que no per ningú... quan era vellet anava a esperar ses nines "-jo vos duc una cosa"... i les donava una figa seca o un bessó d'ametla... i venien més contentes!... va morir a vuitanta-dos anys, i sa dona d'es padrí en es vuitanta-quatre, eren de llarga vida... i n'hi havia una que deia..."

"Na Meca té un moix negre, i jo en tenc un de collarat, i es vespre es estar colgat, es collarat li mou brega."

N'Antoni Riera Llinàs, nét de Mestre Antoni Garrit, va néixer el vint-i-dos de gener de l'any onze, ara té vuitanta-un anys i viu en el carrer Gabriel Carrió de Sant Llorenç.

Texte: Guillem Pont
Dibuix: Josep Cortès

L'aniversari

per **Bartomeu Pont**

Si he de fer un balanç sobre com consider que ha funcionat l'Ajuntament durant aquest any, com m'han demanat els de la revista Flor de Card, he de dir que, per diverses raons, hi veig més coses negatives que positives.

La primera, de la qual no don la culpa a ningú, és per la manca de liquidesa a les arques municipals, que fa que moltes factures que deu l'Ajuntament hagin de quedar sense pagar des de fa estona.

La segona, que des del principi ja es veia venir la ruptura de l'equip de govern per mor de la seva pròpia composició, amb tanta diversitat de criteris, de persones i de partits que l'integren.

La tercera, la manca d'autoritat del batle, que ha estat i segueix estant manejat per altres governants, cosa demostrable fins i tot amb testimonis que ho poden corroborar.

Quant al Centenari, no hi posen gens d'interés, maldament consideri que és una cosa molt important. No aporten cap idea i quan un altre membre de la comissió en proposa qualcuna, tot d'una li recorden l'escassetat de doblers.

En tot aquest temps de govern no han tengut en compte cap suggerència que els hagin pogut fer.

I em podria allargar molt més, però segurament algun altre ja ho farà.

Independència

La independència ha deixat de ser tabú i és de cada vegada una opció política més majoritària. Així de clar va quedar a les *Jornades per la independència* que varen tenir lloc l'estiu passat a *Ses Tarragones*. Al mateix lloc, al terme de Maria de la Salut, a la carretera Santa Margalida-Petra, hem decidit aprofundir i organitzar, cada divendres de juliol i agost, les *Trobades cap a la independència*.

Són unes vetlades que tracten com a tema de fons la Independència del nostre País. Generalment es comença amb una conferència i es passa després a sopar i a seguir parlant mentre també prenem la fresca. Són unes vetlades que pretenen ser lúdiques i, per què no?, també lúcides!

A l'edició anterior hi intervingueren personatges com Heribert Barrera, Alexandre Forcades, Bernat Joan, Àngel Colom i Antoni Serra, entre d'altres. També hi hagué algun divendres de teatre amb el grup *Xicarandana* i cançons i ball amb en Biel Majoral, etc. L'edició d'enguany no serà menys. Àngel Colom, secretari general d'Esquerra Republicana de Catalunya les inaugurarà dia 3 de juliol i el seguirà, el proper divendres, el sociolingüista Gabriel Bibiloni.

Jaume Santandreu

Per més informació adreçau-vos al telèfon 728826, de dilluns a divendres, de 6 a 8 del capvespre.

La vaga i l'atur

El passat 28 de maig, les centrals sindicals convocaren els treballadors a una vaga general; a la península va esser només de quatre hores, però a les nostres Illes, fou a jornada completa. El motiu oficial era el *decretàs*, encara que realment es tractà d'una sempenta amb l'intent de tombar el Govern. M'explicaré.

Durant les setmanes prèvies al dia de la vaga, tant les centrals sindicals com el Govern no es cansaven de declarar als mitjans de comunicació que el seu desig era dialogar, però cap dels dos donava cap passa per arribar a aquest diàleg, perquè ambdós estaven ben segurs de la seva victòria. Però hi havia alguna cosa més, i, com deia un sindicalista de Comissions Obreres, *nos jugamos nuestro prestigio*, lo que demostra que per a ells era més important el seu prestigi que tot el mal que es podia fer a l'hosteleria balear. No importava que mils de reserves fossin anul·lades i que els perjudicis fossin importants, i no tan sols en el dia de la vaga, sinó també en un proper futur, si es compleixen les previsions del sindicats de mantenir el calendari de vagues durant tot l'estiu. Si és així, en molt poc temps aconseguiran que en lloc de venir turistes a Mallorca hi vendran els aturats de la Comunitat Europea.

Els sindicats han volgut actuar talment com ho havia fet el Govern, i que no era altre que el que ens ensenyaren a la *mili*: quan un feia renou als dormitoris o incomplia els regla-

ments, en lloc de cercar el culpable es preferia fer-nos sortir a tots en calçons blancs a fer *paso ligero* pel pati, i així era segur que el culpable seria castigat. Així ha actuat el govern, ha preferit fer un decret eliminant una part important del subsidi d'atur abans de tallar d'arrel els abusos que tothom coneix, i així han pagat justs per pecadors.

Els sindicats també han actuat en certa manera així, perquè han fet pagar als empresaris la mala llet que el decret els havia produït.

Feta aquesta introducció, cal fer-se dues preguntes: ha tingut èxit la vaga? Es pot fer alguna cosa per reduir l'atur? A la primera pregunta he de dir que la vaga no va tenir èxit, per molt que diquin els sindicalistes. Una part important de la poca gent que va fer vaga la féu per tenir un dia lliure més, i una altra simplement per por als piquets informatius, que, per cert, d'informatius en tenen poc; jo els diria més bé coactius. Basta veure les imatges que va donar la televisió balear, amb cadires i taules per terra, amenaces verbals, insults, tancades de porta, etc. Informació en donaven poca, però tampoc no en mancava, ja que quasi tothom tenia ben clar que el *decretàs* no era més que l'excusa per fer un altre tòrcer-braç amb el Govern Central. Però aquesta vegada la gent ja ha començat a perdre la por als piquets, i una vegada havien passat es tornaven obrir les portes. Al final només els afiliats al sindicat, que no suposen més del 10% del total dels treballadors, feren realment vaga, i aquest 10% es volia i es vol imposar al 90% restant. Per ventura lo que aconseguiran els sindicats sigui que, al final, aquest país nostre sia un país d'aturats.

La segona pregunta és: es pot reduir l'atur? Jo pens que sí, si realment el govern ho volgués fer, llevat que pensí que els seus vots estan en els aturats. Dins cada poble hi ha un munt de feines que els pressuposts

municipals no poden assumir: neteja de camades, talla-focs, neteja de boscos, serveis socials, etc., feines que no es cobreixen de cap manera ni per l'Estat central ni per l'autonòmic. Jo no estic gens en contra del subsidi d'atur, sinó, ben el contrari, pens que l'estat té l'obligació de socórrer totes aquelles persones que pel motiu que sia s'hagin quedat sense feina. Amb lo que no hi estic d'acord és en què gent que cobra de l'atur pugui anar a fer una altra feina, o que alguns vagin a cobrar l'atur en Mercedes. I com es posa remei a tot això? Molt simple, que cada ajuntament controli els seus aturats mitjançant rellotges de marcatge, i que hagin de fixar dos pics el matí i dos el capvespre. Això impediria a molta gent de l'atur el poder fer altres treballs, ja que hauria d'anar a fixar diàriament. Els ajuntaments proveïrien de treball segons les qualificacions dels treballadors, els qui treballassin tindrien un sou complet segons la seva classificació, i els que no, tinrien un sou d'un 50%, però tots els mesos, fins que trobassin feina. El qui rebutjàs una feina perdria el subsidi, i també els qui fossin trobats fent feina d'estraperlo; en aquest cas, la part contractant seria fortament multada.

D'aquesta manera, estic segur que molts no estarien massa disposats a només viure de l'atur, i procurarien que la feina els duràs més temps. Per altra part, el municipi, amb els mateixos diners, podria tenir una mà d'obra que tanmateix pagam entre tots. Lo que no es pot fer és mantenir una situació com aquesta, de quasi 2'5 milions d'aturats. El nostre país no pot anar endavant amb una població d'atur com aquesta durant tants d'anys, i és hora de que es comenci a amollar llast si realment volem estar amb els països capdavanters d'Europa; seguir així és tornar a l'època de l'espardanyeta.

Ignasi Umbert i Roig

Cursos de natió

L'Ajuntament de Sant Llorenç ha organitzat, per al mes de juliol, un curs de natió a Sa Gruta. L'any passat ja s'organitzaren cursos semblants.

A hores d'ara l'inscripció ja s'ha tancat, i és ben segur que hi deu haver un bon nombre d'apuntats. Hi haurà servei d'autocars per als assistents, si n'hi ha prou per contractar-ne un.

Ah, les places són limitades.

Que n'apreguin molt!

El Corpus

Diumenge dia 21 de juny l'església de Mallorca va celebrar la festa del Corpus Christi, una de les més importants de l'església catòlica. A les 19,30 hi va haver ofici solemne, amb l'assistència dels nins i nines que aquest any celebraren la primera comunió. Va presidir l'ofici fra Joan Jaume *Es capellà Comís*, que exerceix el seu sacerdoci a una parròquia de Nova York. Una vegada haver acabat la cerimònia va començar la processó pels carrers de costum, i, malgrat el mal temps, la gent va posar els domassos i les banderes i va tirar flors pels carrers, en motiu de la festa.

Card en Festa

Del 19 al 21 de juny, el grup Card en Festa va participar al 1er Festival Nacional Folklòric Vila de Son Servera. Pensam que és una bona iniciativa per part d'aquest grup que participi a aquests tipus de festivals, sobretot per dos motius. El primer per donar a conèixer el nom del poble de Sant Llorenç a més gent, i l'altre perquè ells mateixos s'obren fronteres dins el folklore.

Però sí que ens agradaria remarcar

que fou una llàstima que quan vàrem veure els programes poguérem comprovar que els *currículums* d'aquest (i de tots els altres grups de Mallorca) estaven escrits en castellà, així com també hi feren totes les presentacions de l'acte. És una llàstima que el ball, que és una cosa tan nostra, l'hagin d'escriure en castellà. No ho trobau?

Esports

El passat dissabte dia 13 se celebrà a un hotel de Sa Coma el tradicional sopar de cloenda de campanya del C.D. Cardassar. Moltes foren les persones que es volgueren afegir a la festa i assistiren a la fita. Després d'un bon bufet per a tothom se celebrà una rifa de diferents objectes donats per cases comercials i obres d'art de diferents pintors. També s'obsequià al president, al màxim golejadador, etc.

Hi hagué unes paraules d'agraïment per part del *presi* cap a l'entrenador, Jaume Bauzà, que la propera temporada ja no continuarà al front de l'equip llorenç.

Hi hagué, també, molts altres regals i agraiments. I és que més o manco s'han aconseguit les fites que s'havien traçat des del començament de campanya.

Urbanisme

Tot d'una que s'hagueren asfaltat els pocs carrers que hi ha asfaltats, la brigada d'obres de l'Ajuntament començà a pintar unes retxes de devers un pam d'amplada a totes les cantonades de la vila. *En teoria* és perquè la gent no hi col·loqui els vehicles damunt i faci més bon circular pel poble, però la realitat és que, com que l'any que ve el Cardassar ha de ser més que un club, l'Ajuntament, en sessió plenària, ha acordat que en lloc de donar-li una subvenció pintaran tot

el poble de groc-negre, per fer campanya i promocionar el Cardassar de manera més original.

Confirmació

Dia 13 de maig, dissabte, vuitanta joves llorencins varen rebre el sagrament de la confirmació. El bisbe de Mallorca, Teodor Ubeda, va presidir la cerimònia solemne.

També, al mateix acte litúrgic, es va beneir l'església renovada. El nostre bisbe va comparar la renovació material de l'edifici amb la renovació espiritual dels creients llorencins.

L'església era plena de gom en gom. Tothom s'havia engalanat. Feia goig, doncs, veure el temple que havia reunit multitud de llorencins.

La missa va ser cantada, amb la participació dels confirmants. Després de la celebració hi va haver una festa

a l'Escola Nova, amb l'actuació musical d'en Rafel Truco, en Pep Galmés i en Llufs Gili (*El trio Resplandor*)... Més endavant tothom se'n va anar cap al Port, a fer bauxa.

L'endemà, catequistes, confirmats, people altre, anaren a dinar a Sa Reial.

Sol, i de dol

Tal dia com avui

ARA FA 100 ANYS

* Que el Governador va nomenar els qui havien de formar el primer Ajuntament de Sant Llorenç: Pere Antoni Femenias Umbert, Domingo Femenias Rosselló, Antoni Vicenç Santandreu Pont, Pere Antoni Ordinas Galmés, Jaume Bauçà Sart, Miquel Gelabert Pascual, Pere Antoni Ordinas Brunet, Bartomeu Adrover Obrador, Bartomeu Umbert Cabrer, Gabriel Galmés Galmés i Salvador Carrió Galmés.

ARA FA 15 ANYS

* Que se celebraren les primeres eleccions de l'actual democràcia. A Sant Llorenç va anar a votar gairebé un 77% del cens, i donà el seu suport a UCD (59%), UA (17%), PSOE (10%) i AP (8%), a més d'altres partits menors.

* Que deixà de passar el tren.

* Que els escolans ja no es penegen de les cordes de les campanes, ja que es toquen de manera electrònica.

ARA FA 10 ANYS

* Que Joan Rosselló deixà de ser el rector de Sant Llorenç.

ARA FA 5 ANYS

* Que celebrarem les eleccions municipals que donaren la batlia a Bartomeu Pont.

* Que s'informatitzà l'Ajuntament.

ARA FA UN ANY

* Que tenim l'actual Corporació.

Josep Cortès

Poesia

L'ESTIU

Veig el sol, l'aire,
la terra, la mar;
l'home, la dona
i els nens esmorzar.
És l'estiu, quin bon estar!

Veig la primícia,
anant pel carrer;
quina notfícia!
què hi peguen de bé!..
És l'estiu. L'amor els té.

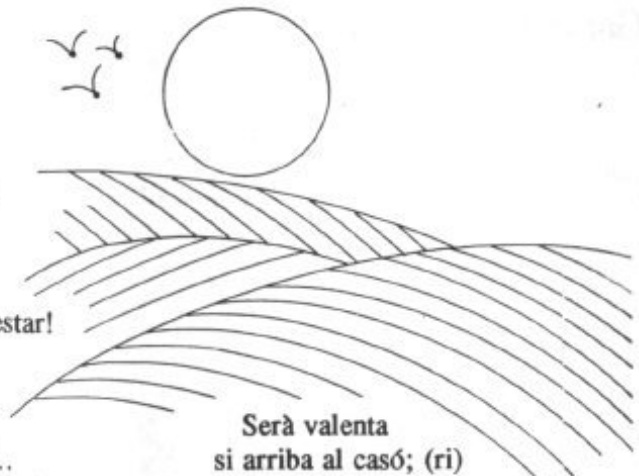
L'Antoni i l'Aina,
ja no noiegen
i amb un nou aire,
veig com passen.
És l'estiu que festegen.

L'Aina aprofita
el que clar ja es veu,
paraula dita
de l'estimau seu:
És l'estiu, jo seré teu.

I es toquen les mans,
i es miren als ulls;
del llibre "*Les aus*"
pareixen dos fulls.
És l'estiu de cossos cuits.

I el cor els vibra;
paraules en dolç,
sons de guiterra
a l'ombra dels coloms.
És l'estiu, temps de cançons.

Músiques sonen
omplint son entorn,
lletres componen
paraules d'amor.
És l'estiu, bo per tots dos.

Serà valenta
si arriba al casó; (ri)
el cor alimenta
sols una cançó:
És l'estiu, temps de l'amor.

Pares i mares,
junts parlen, contents
de veure als seus fills
aquests sentiments.
És l'estiu, serem parents.

El festeig un any,
com ja no usava;
ens asem enguany
ell comentava.
És l'estiu que acabava.

Llavors es casaren
i tingueren nins; (nens)
és el que deien:
Com a xerafins.

És l'estiu, concert de grins.
Veig el sol, l'aire,
la terra, la mar;
l'home, la dona
i els nens esmorzar.
És l'estiu per recordar.

Antoni Genovart
4 juliol 1991

— CIAL. —

—INSTAL.LACIONS SANITARIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ

Gabriel Janer Manila:

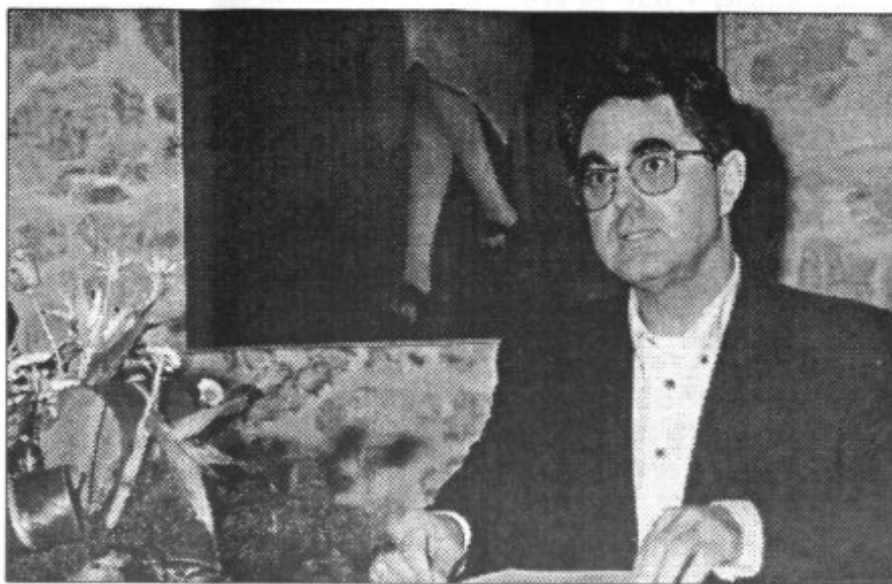
Cultura popular i oralitat

Dia dotze de juny, divendres, al molí d'en Gras, hi va haver una conferència-exposició del professor Gabriel Janer Manila. Aquest investigador s'ha destacat dins el camp de la recerca de la cultura popular mallorquina, com a novel·lista i escriptor de contes (recordem *El rei Gaspar*, per exemple).

La presentació fou a càrrec de Guillem Pont, el qual va parlar de la relació de l'escriptor amb el nostre poble, tot referint-se a la conferència que va fer a la Setmana Cultural en honor a Salvador Galmés, i a d'altres xerrades dins el Club Card.

Gabriel Janer, després de parlar de conceptes tan difícils com cultura, es va situar a Sant Llorenç, cent anys enrere i va englobar el nostre municipi dins una cultura popular, oral, coherent, rica i variada.

Després, l'autor es va centrar a l'estudi que ha desenvolupat al llibre commemoratiu del centenari. Hi tracta tres temes concrets: com es respira la cultura tradicional a *Flor de Card* de Salvador Galmés, la contribució de Sant Llorenç a l'aplec de rondalles de mossèn Alcover, i els relats llegendaris localitzats a la nostra vila.

Gabriel Janer va parlar, finalment, de n'Antoni Garrit, paredador llorenç que va proporcionar moltes de rondalles a mossèn Alcover. L'escriptor va proposar que féssim un homenatge senzill a aquest contador de rondalles, fent honor, a la vegada, a tota aquella gent que va aportar una mica de somni a la vida mallorquina de 1890. Una senzilla roca de muntanya pot ésser reconeixement d'aquell imaginari col·lectiu, vivenciat, que va formar part del lleure dels nostres avantpassats:

" A n'Antoni Garrit: que, d'històries, en sabia moltes, i que les conta-va molt bé."

Miquel Grimalt:

Clima, torrents i torrentades a Sant Llorenç, en els darrers cent anys.

Era dia deu de juny, divendres, com cada vegada, i, com sempre, al molí d'en Gras (que serà l'escenari habitual d'aquesta sèrie de ponències sobre sant Llorenç), que va tenir lloc (amb més assistència de públic, aquest cop) una conferència a càrrec del dr. en geografia Miquel Grimalt, de la UIB.

Creim que la trentena d'assistents en sortiren satisfets. Per a nosaltres, va resultar interessantíssima no només pels dots pedagògics del conferenciant, i pel sistema utilitzat, com pel tema que, pel fet de ser-nos tan proper, n'accentuava el caire vinculatiu.

Va fer la presentació de l'acte en Xesc Umbert, el qual està interessat en el tema de què tractarem. En Xesc és molt conegut per la feina que fa a la seva estació pluviomètrica, i per les dades meteorològiques que proporciona a TV3.

Amb paraules senzilles, i amb un vocabulari entenedor, en Miquel Grimalt ens va exposar clarament la situació dels diferents torrents naturals i torrenteres, a través de transparències, molt aclaridores. També, va parlar una mica del clima llorenç.

situat dins el clima peculiar del Mediterrani, molt inestable i, per tant, imprevisible. Va dir que no era estrany que la Televisió Espanyola no n'encerti ni una en parlar del nostre temps, i que de vegades, ni tan sols s'hi fixi, ja que ells (molt guapos i molt ben vestits...), però, cony!, ens tapen la nostra roqueta!

Es va referir a les diverses torrentades durant aquest segle, les seves possibles causes, vegetació que apareix al costat del torrent i, sobretot, de la invasió, per part de l'home, de l'espai natural d'un torrent.

Sant Llorenç, al principi de l'existència com a nucli urbà, estava situat a un nivell elevat (fixem-nos, per exemple, en el molí d'en Gras o en l'església). A mesura que el poble s'ha eixamplat, hem anat ocupant el terreny natural que pertanyia al torrent. No ens hem d'estranyar, doncs, que hi hagi torrentades.

Antònia Santandreu Simonet
Pere J. Santandreu Brunet

Pere Salvà:

Població i espai a Sant Llorenç

Un dels aspectes que cal destacar dels actes del centenari, i que no ens cansarem de dir-ho, és la qualitat de les conferències. Podem afirmar que els millors especialistes mallorquins de cada matèria són al nostre servei per a oferir-nos els seus coneixements. Pensem que la informació de què disposen és actualitzada constantment, amb dades precises i segures. Volem remarcar-ho, per tant: per ventura no tornarem a veure a Sant Llorenç ponències tan nostres però, ahora, tan interessants i documentades com les del centenari.

Pere Salvà ha estat el darrer professor que fins ara ens ha parlat d'un aspecte de Sant Llorenç, durant aquests darrers cent anys de vida municipal independent. Divendres, dia vint-i-sis de juny, a les 21.45, va començar la seva exposició: població

i espai a Sant Llorenç. S'observa un tall profund i decisiu devers els anys seixanta (així separaríem, cronològicament, la Mallorca pre-turística i la Mallorca turística), que marca un canvi en la nostra manera de ser, gairebé.

Els anys seixanta són fonamentals per als mallorquins, per diversos factors:

-Mallorca, fins als anys seixanta, havia estat lloc d'emigració. A partir de llavors, Mallorca és un focus de recepció d'immigrants. S'esdevé, doncs, el procés contrari.

-Aquest fet condiciona diversos aspectes que, avui dia, ens afecten de ple (convivència de dues cultures, integració, ocupació laboral, etc...)

-Pèrdua de prestigi de les institucions eclesiàstiques. Els mallorquins reben influències des de diversos àmbits: de ser una societat semi-feudal, passam a ser una societat moderna, inserida dins una política capitalista: incorporació de la dona al treball, aparició del proletariat modern, abandonó d'àrees rurals i de cultiu, descens de la natalitat.

El canvi que s'observa a partir de l'arribada del turisme a Mallorca produeix un increment massiu de població, un envelliment d'aquesta (augment de l'esperança de vida i disminució de la població que accedeix al

món laboral), que fa de Sant Llorenç un municipi amb població d'estiu (turistes) i població anual.

Actualment, la població de Sant Llorenç es dedica al sector terciari (60%); l'analfabetisme s'ha erradicat gairebé, llevat d'un 7% de la població llorencina, encara que podem parlar d'un 48'55% de la població que és culturalment analfabeta. Creim que aquestes dades haurien de servir per a quelcom més que per a reposar en un llibre: cursos d'adults, cursos de foment de la lectura, i aprofitament del temps de lleure haurien de formar part de qualsevol programa polític seriós. L'Europa unida serà molt competitiva. No hem de voler ser avançats només en relació al nivell de guanys econòmics: la nostra col·lectivitat hauria de poder aportar-hi maduresa intel·lectual.

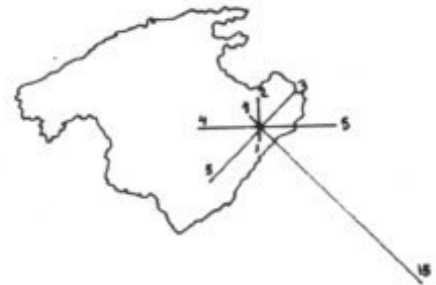
Pere J. Santandreu

Resum comparatiu del mes

Des d'on ha bufat el vent

	1991	1992
Temp. màxima	26	30
Temp. mfnima	4'5	8
Temp. mitja	14'4	18
Temp. màx. mitja	19'6	24'2
Temp. mfn. mitja	9'3	11'8
Boires	-	3
Gelades	-	-
Tempestes	6	1
Granís	2	-
Vent més fort (NE)	54	57
Pluja/m2	93'8	50'7
Dies de cel serè	12	20
Dies de cel nuvolat	13	7
Dies de cel cobert	6	4
Dies de pols d'Àfrica	-	2

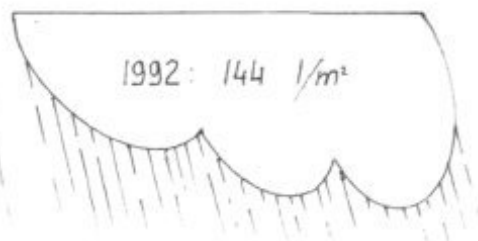
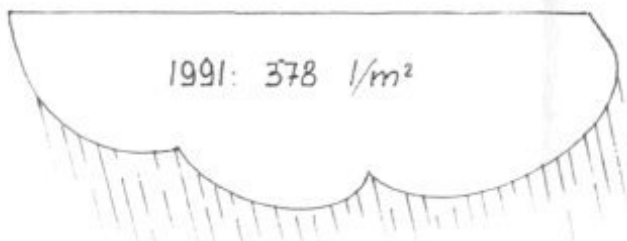
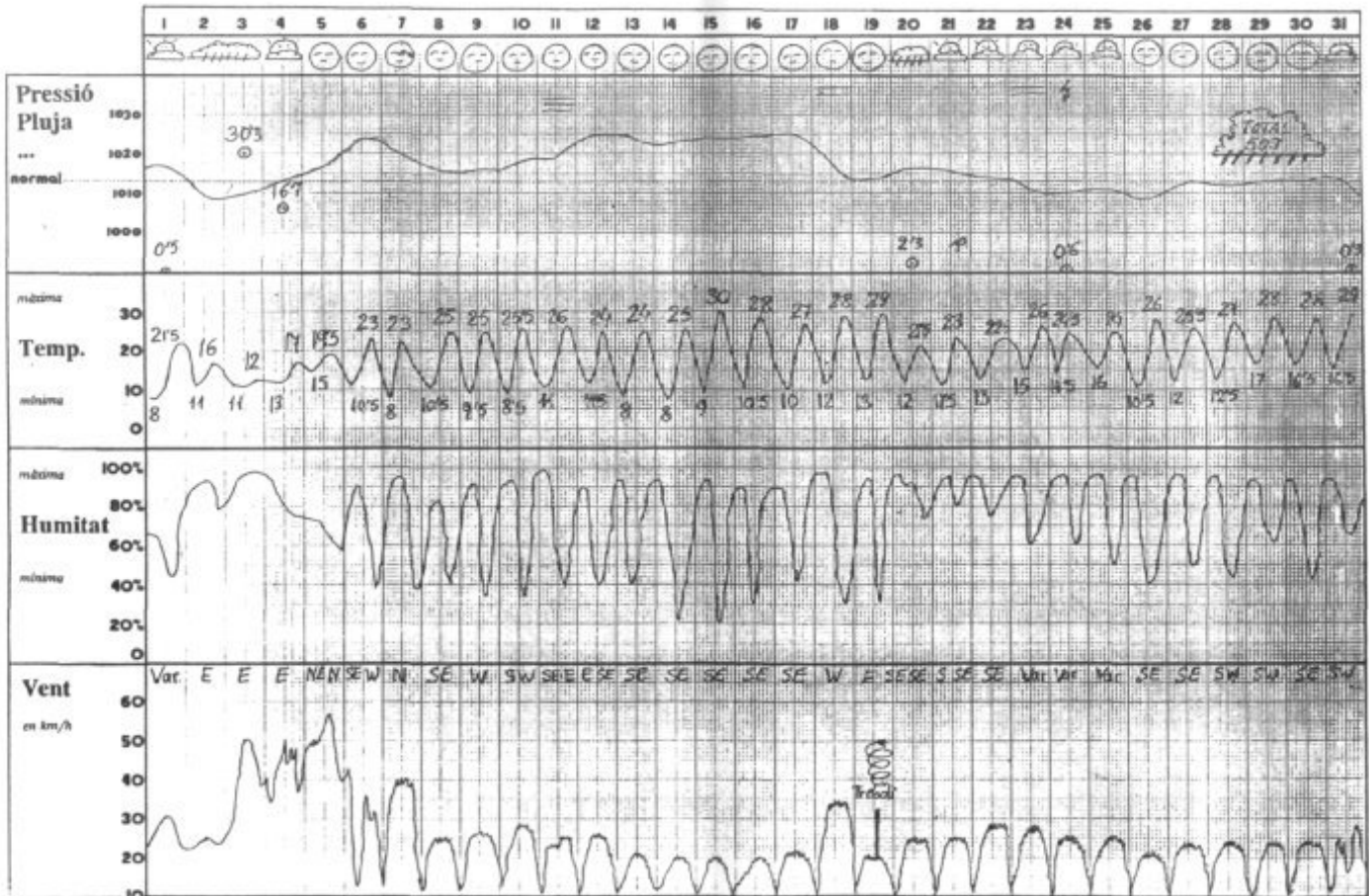

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç

Pluja en el terme (més de 15 km/h)

Son Vives (Ca'n Pedro)	42
Sa Fontpella	50
Son Roca	46
Ses Planes (Ca'n Toni)	61
Sos Ferrers (Ca'n Tomeu Pistola)	
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	50'7

Cardassar

El C.D. Cardassar tanca la temporada amb la millor classificació de la seva història.

El dia 13 de juny el C.D. Cardassar va tancar la temporada amb un *sopar de gala* a l'hotel Sa Coma Platja, que reuní la flor i nata dels aficionats i seguidors de l'equip, que d'aquesta manera volgueren demostrar una vegada més la seva estimació i el seu suport als colors del primer equip del nostre poble.

Després del sopar va tenir lloc la ja habitual rifa de quadres i objectes donats per diferents pintors i cases comercials. Es va tancar l'acte amb l'entrega dels trofeus i plaques als jugadors i tècnics que al llarg de la temporada se n'havien fet mereixedors. L'entrenador del primer equip, Jaume Bauzà, va aprofitar, amb emotives paraules, per despedir-se no tan sols dels jugadors i directius, sinó

també de l'afició. L'acte va acabar amb unes paraules del president Sr. Gabriel Servera, agraïnt a tots, jugadors, tècnics, aficionats i directius, el suport i col.laboració durant aquesta temporada.

Una temporada que es tanca amb la millor classificació de la història del Cardassar, que no oblidem que per algunes setmanes va ésser l'equip mallorquí millor classificat a la 3ª Divisió, ocupant el segon lloc, darrera l'Eivissa. Només la irregular segona volta ens va privar de poder jugar la lligueta d'ascens a 2ª Divisió B, quedant a dos punts de jugar la Copa del Rei. Per tant, aquesta sisena temporada a la 3ª Divisió del màgic any de 1992 es pot considerar històrica, ja que es complia l'objectiu de la directiva, que no era altre que consolidar el Cardassar dins la 3ª Divisió.

Ara, el repte de la propera temporada és millorar aquesta classificació, i si la sort ens acompanya, el Cardassar tornarà estar entre els millors. Sort.

Ignasi Umbert

Poesia

LIEDER

Suprem delit
passar la nit
en braços de l'amada!,
lluny del neguit
que t'omple el pit
en cambra desolada.

27 de maig '92

Sense dolor
una cançó
dels llavis amats brota;
mescla d'olor
i passió
ella s'estremeix tota.

28 de maig '92

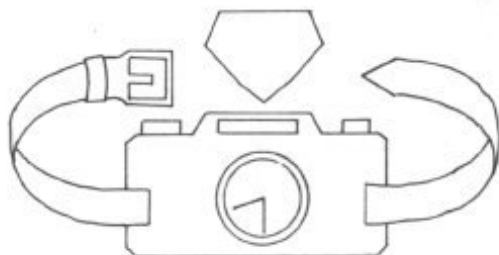
D'amor curulls
brillen els ulls
de la meua companya
per entre els rulls;
Bella, m'aculls
i el meu cant t'acompanya.

29 de maig '92

GARCIA LIS

joieria - rellotgeria - fotografia

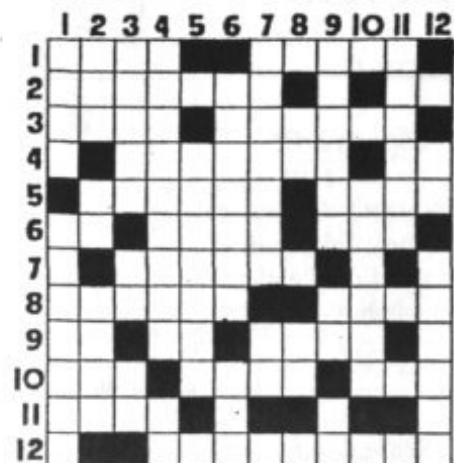
- * Amplia gamma en articles de joieria, rellotgeria i fotografia
- * Servei de reparacions de joieria i rellotgeria
- * Objectes de regal i trofeus esportius
- * Fotografies de carnet *Polaroid* al minut
- * Fotografia professional de comunions, noces, bateigs...

Carrer Major, 47 * Tel. 838351 * Sant Llorenç des Cardassar

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

MOTS CREUATS

Horizontals. - 1.-Tronc de l'arbre. Document negociable que representa un valor en doblers. 2.-Situada parda-munt dels altres. La primera. Al rev. pronom. 3.-Nodrisca. Dita obscura i inexplicable. 4.-Nom de lletra. Substància cristal·lina i amargant que tenen les fulles del grèvol. Nota musical. 5.-Relatiu als àrabs. Les parts inferiors d'una planta. 6.-Nom de lletra grega. El dia que segueix en aquell en què som. Cadascuna de les extremitats toràxiques dels ocells. 7.-Símbol del iode. Entranyables, cordials. La quinta. Nom de lletra. 8.-Rail. El primer home. 9.-Arbre de la família de les ulmàcies. Al rev. gos. Mitja truita. Vocal. 10.-Cansat. Individu pertanyent al grup del àcars. Extravagant. 11.-El principi d'arraconar. Nom de lletra. Símbol de l'oxigen. Consonant. 12.-La mateixa que la darrera definició. Que salta.

Verticals: 1.-Líquid viscos segregat per certes glàndules d'alguns artròpods. Capolar la carn. 2.-Suor d'oliva. Crit de dolor. Estimar. 3.-Amollar. Símbol del crom. Abreviatura de senyor. 4.-Dit de la qui avala. Cara del dau marcada amb un sol punt. 5.-Nom de lletra. Pertanyent a Icària. Nom de lletra. 6.-Sistema numèric de base deu. Contracció. 7.-Card marí. Símbol del tàntal. Consonant. 8.-La primera. Al rev. conjunció. Símbol del sofre. Dues de ben iguals. Vocal. 9.------ la contribució. Ocell.

Al rev. nota musical. 10.-La segona. Mil. Esquivar les dificultats. Símbol de l'oxigen. 11.- Acció de riure. Dins els dos buits següents dues de ben iguals. Consonant. 12.-Cinquanta. Camió. Cap de corda que serveix per amarrar la nau.

Solucions

Horizontals: 1.-Soca. Paper. 2.-Elevada. A. Il. 3.-Dida. Enigma. 4.-A. Illicina. La. 5.-Aràbic. Rels. 6.-Pi. Demà. Ala. 7.-I. Corals. U. A. 8.-Carril. Adam. 9.-Om. Ac. Trui. A. 10.-Las. Acar. Rar. 11.-Arra. A. O. R. 12.- R. Saltadora.

Verticals: 1.-Seda. Picolar. 2.-Oli. Ai. Amar. 3.-Cedir. Cr. Sr. 4.-Avaladora. As. 5.-A. Iberica. A. 6.-Decimal. Cal. 7.-Panical. Ta. T. 8.-A. In. S. Rr. 9.-Pagara. Au. Od. 10.-E. M. Eludir. 11.-Rialla. A. A. R. 12.-L. As. Amarra.

BROU DE LLETRES

A M A R G U E S A X D
 G M E R C B X S M I E
 H F A L D Q G T A Z L
 I M J R P L R R R D M
 A R K O I A A B G O R
 L O M N O N M C U R S
 A G M I N T A L R A T
 B R A A T A C M A R X
 C A T N A R A M A R O
 A M A R A R I T J A P
 E A D F G A H M K M Q
 A M A R A D O R L A D
 N R S T X I Z O B C B

Ala, a cercar dins aquest brou de lletres deu paraules que comencin en *amar*.

Solució Amarguesa, amargura, amarina, amarant, amargor, amarar, amarg, amarador, amar, amarrar.

Demografia

NAIXAMENTS

En Joan Marc Villalta Santandreu, fill d'en Pedro i na Margalida, neix a

Son Carrió dia 29 de maig. Salut!

També dia 29 neix a Cala Millor, n'Encarnación Maria Sánchez Planisi, filla de n'Antonio i n'Antònia. Enhorabona!

Dia 31 de maig, neix a Sa Coma n'Antònia Galmés Llull, filla d'en Miquel i na Catalina. Salut!

En Sergio Martínez Martínez, fill den Javier i n'Antònia, neix a Sa Coma dia 31 de maig. Salut!

Fill d'en Jaume i na Manuela, neix a Sant Llorenç dia 3 de juny en Jaume Servera Rodríguez. Enhorabona!

Na Isabel Rosselló Salas, filla d'en Bernat i na Margalida, neix dia 7 a Sant Llorenç, Salut!

N'Aina Maria Santandreu Adrover, filla de n'Antoni i na Joana M^a, neix a Son Carrió dia 14. Enhorabona!

N'Antoni Massanet Gayà, fill d'en Tomàs i na Mª Magdalena, neix dia 13 a Son Carrió. Salut!

En Sebastià Sureda Planisi, fill d'en Salvador i na Margalida, neix a Son Carrió dia 16. Enhorabona!

MATRIMONIS

En Jaume Frontera Fons i na Mª Pilar Sánchez Rivas, feren s'esclafit dia 29 a Sant Llorenç.

En Macià Adrover Riera i na Catalina Rosselló Soler es casaren dia 20 a Sant Llorenç.

Que la felicitat sigui completa per aquests dos matrimonis.

DEFUNCIONS

N'Antònia Mesquida Juan, viuda, mor a Sant Llorenç dia 9 de juny, tenia 87 anys. Descansi en pau.

En Jaume Melis Vives, viudo, mor a Sant Llorenç dia 8, tenia 82 anys. Que el vegem en el Cel.

Na Maria Gomila Ramis, viuda, mor a Son Carrió dia 18, tenia 86 anys. Al Cel la vegem.

N'Andreu Bauzà Roig, casat, morí a Sant Llorenç dia 24, tenia 72 anys. Descansi en pau.

N'Andreu Miquel Matamalas, casat, mor a Sant Llorenç dia 28, tenia 81 anys. Al Cel el vegem.

Ja tenim un nou beat: Josemaria Escrivà

A rel de l'article publicat en aquesta revista el passat mes de març, en el qual parlava de la futura beatificació de monsenyor Escrivà de Balaguer, un representant de l'Opus Dei va intentar posar-se en contacte amb mi per tal -supòs- de donar-me a conèixer la part positiva de monsenyor, i fer-me veure que anava equivocadament amb el meu comentari, però dissortadament no em va trobar a casa i no poguérem parlar; però sí em va deixar alguns fullets que parlaven de la vida de monsenyor Escrivà -em resistec a anomenar-lo beat- i a més em va deixar un pograma -amb llista de preus inclosa- per assistir a Roma el dia de la beatificació. Fa tres mesos que aquesta beatificació ja era una cosa quasi feta, i ara ja podem dir que l'Opus Dei té un beat ben encaminat cap a la santedat.

L'acte s'ha de considerar històric, no perquè hi hagi un nou beat, sinó perquè una vegada més es va demostrar el poder econòmic que té la gent de l'Opus Dei. Basta veure el preu: per un dia sencer i dos mitjos dies, 74.300 pts. per persona, a cambra doble. Si comparem aquests preus amb les 119 lliures que ofertava una agència anglesa per venir a Mallorca,estic ben segur que a la plaça del Vaticà no hi havia massa picapedrers, o cambrers o altra gent treballadora d'aquesta categoria, i molt manco gent de l'atur. Si es pogués saber, crec que es demostraria que no hi

mancava cap del afiliats a l'Obra, i de segur que tots varen seguir la consigna. Una vegada més, l'Opus Dei havia de fer una demostració al món del seu poder econòmic. Si al monsenyor en vida ja li agradaven ferm els banys de gent, imaginau-vos lo content que es devia sentir veient des d'allà dalt tanta gentada. Però també és ben segur que l'altra serventa de Déu que també Roma beatificava el mateix dia que monsenyor es devia sentir un poc assustada.

Abans de seguir, m'agradaria fer una mica de menció a l'article signat per un -supòs- membre de l'Obra, el senyor Josep Miquel Cejas; només li vull recordar que l'any 1933 un senyor amb bigotets ocupava el poder a Alemanya amb la majoria dels vots dels ciutadans, que molts pocs reconeixeren públicament que les teories del pintor de brotxa grossa eren equivocades; el temps va donar la raó a aquets pocs. Amb la seva teoria, senyor Cejas, tota aquesta gran gentada no anava a equivocada. Vostè, com a doctor en Ciències de la Informació, sap ben cert, perquè coneix quines són les tècniques per menjar el *coco* a la gent, que es poden manipular les masses, igual com ho sabia el senyor Goebbels; fer tot això només és una qüestió de diners, i d'aquests, la gent afiliada a l'Obra en té molts. Per altra part, pens que vostè ens vol fer combregar amb rodes de molí quan ens diu que el monsenyor va escriure 71 volums. Un senyor que segons diuen vostès no va parar de fundar centres, de viatjar d'aquí cap allà, que no va tenir un minut de descans..., en una paraula, no m'ho puc creure; a no esser que això sia un altre miracle o lo que vostè diu volums no sien més que uns quans fulletons escrits en sèrie, però allà vostè.

Ja per acabar, recomanaria als lectors que puguin estar interessats pel tema que llegeixin algun dels llibres escrits per ex-membres de l'Obra, i també el de Lluís Carandell *Vida i Milagros de Monsenyor Escrivà de Balaguer*, llibre escrit l'any 1974, quan encara no havia començat la polèmica sobre aquesta beatificació, per saber de quin peu calçava aquest nou beat, que per aconseguir-ho la pressió de l'Opus Dei ha sigut decisiva, i el Vaticà, una vegada més, s'ha cobert de glòria. Supòs que algun dia també ells hauran de donar compte al Pare Celestial d'aquesta nova equivocació, que una vegada més farà qüestionar a molts de creients sobre la il.luminació dels nostres Sants Pares que viuen a Roma, a l'hora de prendre decisions que després ens afecten a nosaltres com a cristians.

El fet que jo rebutgi aquesta beatificació no vol dir que tengui gens d'animositat a la gent de l'Opus Dei, però com a cristià que vaig assumir plenament la teologia sorgida a rel del Vaticà II, i del qual va sorgir la Teologia de l'Alliberament, difícilment puc estar d'acord amb un beat que només l'han fet el rics, amb el seus diners, i ell, amb la seva conducta dirigida cap a les classes altes de la societat, tal com testimonien innombrables testimonis, i aquest és el taló d'Aquil.les d'aquesta beatificació, testimonis que són encara en aquest món per contar-nos l'altra història de l'Opus Dei. Per això segueisc pensant que els rics ja tenen el seu sant, malgrat lo que diu Sant Mateu C.19, vs. 23 i 24.

Els dos pròxims beats, don Francisco Franco i Doña Isabel la Catòlica. Amèn.

Ignasi Umbert i Roig

Després de deu anys de *Sant Llorenç, ahir...* una tanda de Imatges!

Per què imatges?

De banda tot allò de que una imatge val mil paraules, que pels ulls entra millor que per les orelles, i altres sentències, dues raons fonamentals:

En primer lloc perquè, lluny de la presumpció entorn d'una possible manca de fotografies que tinguérem en iniciar *Sant Llorenç, ahir*, encara resta molt de material per publicar. Bones, velles i expresives fotografies.

I també perquè necessitam sortir del corsé que representa el mot *ahir* i la redundància dels comentaris. De fet, avui també s'extremen situacions, fets... que plasmats sobre paper, poden parlar sols sobre l'ahir més immediat, i alhora, ésser un excel·lent document per al futur.

Una, dues, tres fotografies amb un títol i un simple peu de pàgina. Des

prés que cada lector en faci la seva interpretació.

Una pàgina oberta a TOT.

Una pàgina oberta a TOTS.

Potser és un bon envit per totes aquelles persones que, essent aficionades a la fotografia, no són col·laboradors habituals de la revista.

I també un bon envit per aquelles que encara en guarden de velles.

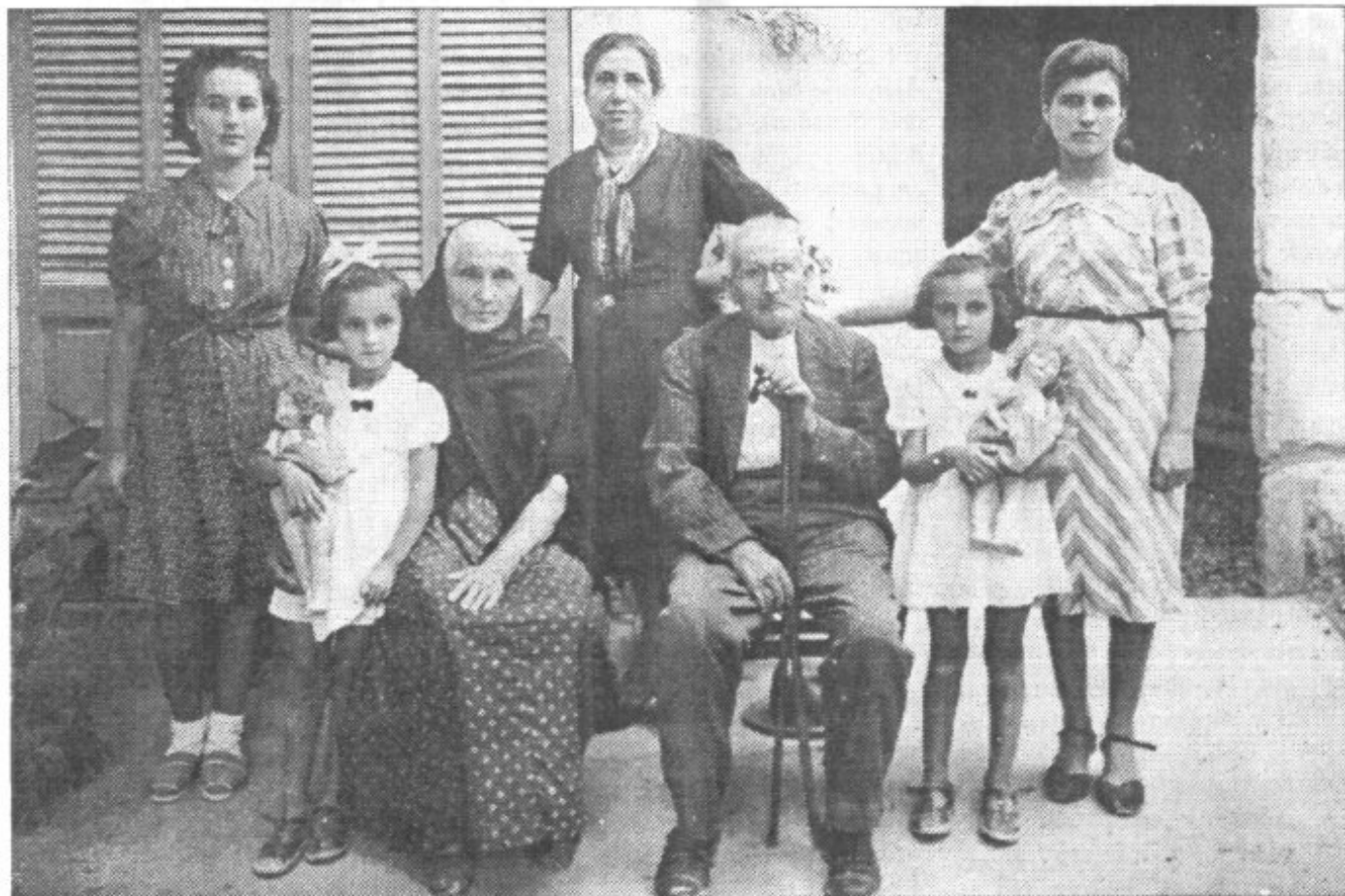

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

Mestre Antoni "Garrit"

Any 1941. Una fotografia per enviar als familiars d'Amèrica. Al darrera na Rosa, na Joana *Meca* i na Margalida *Martí*. En primer pla, na Joaneta, madò Joana Maria Planisi *Meca*, mestre Antoni Riera *Garrit* i na Isabel.